

T.C.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

**KREDİ YURTLAR KURUMUNDA (KYK) BARINAN YÜKSEKÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNİN “YURT”A İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ
(ANADOLU YAKASI ÖRNEĞİ)**

Havva Kübra SAK

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İSTANBUL, 2015

T.C.

YEDİTEPE ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ ANABİLİM DALI

Yüksek Lisans Tezi

**KREDİ YURTLAR KURUMUNDA (KYK) BARINAN YÜKSEKÖĞRETİM
ÖĞRENCİLERİNİN “YURT”A İLİŞKİN METAFORİK ALGILARININ İNCELENMESİ
(ANADOLU YAKASI ÖRNEĞİ)**

Havva Kübra SAK

Danışman

Yrd Doç Dr. Mustafa OTRAR

Eğitim Bilimleri Enstitüsü

Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Programı

İSTANBUL, 2015

T.C.
YEDİTEPE UNIVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Kredili Yurtlar Kurumunda (K.Y.K.) Barınan
Yükseköğretim Öğrencilerinin "Yurt" a İlişkin
Metaforik Algularının İncelenmesi

Ad-Soyad: Havva Kübra SAK

ONAY:

Danışman : Yrd. Doç. Dr.

Mustafa OZPAR

Üye: Prof. Dr.

Halil EKŞİ

Üye: Yrd. Doç. Dr.

Abdullah KATILMIS

Onay Tarihi: 21.05.2015

ÖZET

Gerçekleştirilen bu araştırmanın amacı Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) Barınan Yükseköğretim Öğrencilerinin “Yurt”a İlişkin algılarının metaforlar yardımıyla belirlenmesini amaçlayan bu araştırma tarama modelindedir. Araştırmada görüşlerine başvurulmuş öğrenciler, Üsküdar ilçesindeki Altunizade Erkek Öğrenci Yurdu, Beykoz’daki Anadolu Hisarı Kız Yurdu, Ataşehir ’deki Ataşehir Kız Yurdu ve Vali Muammer Güler Kız yurdu, Kadıköy’ deki Akkadın Hacı Mustafa Tarhan Kız yurdundaki 2250 öğrenci arasından gönüllülük esasına göre seçilen 520 öğrenci oluşturmaktadır. Elde edilen veriler; içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. Yani veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilecek, mantıklı bir biçimde ilişkilendirilip, buna benzer anlamı yansıtan kavramlar temalar halinde ayrılmıştır. Gerçekleştirilen bu çalışmadan elde edilen bulgular göstermektedir ki öğrencilerin büyük çoğunluğu yaşamış oldukları yurt ortamından tatmin değildirler. Öğrencilerin büyük bir kısmı yurt ortamını fiziksel şartları yetersiz, kişisel alanın bulunmadığı, dar ve kuralların oldukça katı olduğu bir ortam olarak algılamaktadırlar. Gözlenen en yoğun metaforlardan biri yurt yönetiminin katı kurallara sahip ve bu kuralları kesin olarak uygulayanlar olarak algılanmalarıdır. Ayrıca, gerçekleştirilen bu çalışmada kadın ve erkek öğrenciler arasında kullanılan metaforlar ile ilgili anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Elde edilen bu bulguya göre kız ve erkeklerin kaldıkları yurt şartlarının onların algılarına göre birbirine yakın olduğu düşünülebilir. Elde edilen bu bulgular ilgili literatür ışığında tartışılmış ve gerekli önerilerde bulunulmuştur.

ABSTRACT

The current study aims to specify metaphorical perceptions of college students related to dormitories. The students selected from state owned dorms. The study was designed as a survey study. The participants that take place in the current study were selected from Üsküdar-Altunizade Males' Dorm, Beykoz Anadolu Hisarı Girls' Dorm, Ataşehir Girls' Dorm, Vali Muammer Güler Girls' Dorm, Kadıköy Akkadın Hacı Mustafa Tarhan Girls' Dorm. The total capacity of those dorms is 2250 while the current study was conducted with 520 students who want to participate to the study voluntarily. The data obtained were analyzed by using content analysis technique. That is, the data were combined around some concepts and themes, related with a rationale. The findings of the current study revealed that, most of the students participated to the study have not satisfied with the dorm conditions. Most of the students stated that they found physical conditions of dorms unsatisfactory where strict and rush rules were imposed by dorm administrators. Additionally, the study findings showed that there is not identifiable differences among male and female students in terms of their selected metaphors. For this reason, it can be inferred that, the conditions of the dorms are somewhat the same for both dorms where the study conducted. Those results were discussed in the light of the relevant literature.

ÖNSÖZ

Bu araştırma Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) Barınan Yükseköğretim Öğrencilerinin “Yurt”a İlişkin Metaforik Algılarını incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmamın tasarlanmasından sonuçlanmasına kadar geçen zamanda; bilgi ve tecrübeleriyle katkıda bulunan, yönlendiren, motive eden çok değerli hocam Yrd. Doç Dr. Mustafa OTRAR’a teşekkür ederim.

Bu araştırmaya destek veren tüm arkadaş ve meslektaşlarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Havva Kübra SAK

İstanbul, 2015

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	i
ONAY	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
ÖNSÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vi
TABLolar LİSTESİ	vii

BÖLÜM I: GİRİŞ

1.1.Problem Durumu	1
1.2.Çalışmanın Amacı	8
1.3.Çalışmanın Önemi	8
1.4.Varsayımlar	9
1.5.Sınırlılıklar	9
1.6. Tanımlar	9

BÖLÜM II: LİTERATÜR

2.1. Öğrenci Yurtları	10
2.2. Metafor Kavramı	23
2.2.1. Yapı Metaforları	29
2.2.2. Yönelim Metaforları	30
2.2.3. Ontolojik Metaforlar	31
2.2.4. Metaforların İşlevleri	32
2.3. İlgili Çalışmalar.....	34

BÖLÜM III: YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli	47
2.2.Evren ve Örneklem	47
2.3.Verilerin Toplanması	48
2.4.Verilerin Analizi	48

BÖLÜM IV: BULGULAR

4.1. Yurt Öğrencilerine Ait Demografik Özellikler	50
4.2. Metafor Analizi Sonucunda Elde Edilen Bulgular.....	52
4.3. Gerçekleştirilen Metafor Analizleri Sonucunda Elde Edilen Gruplandırmalar	53
4.3.1. Yaşam Alanı Dar Bir Yer Olarak Yurt.....	54
4.3.2. Güvenli Bir Ortam Olarak Yurt.....	54
4.3.3. Kuralları Olan Katı Bir Yer Olarak Yurt.....	55
4.3.4. Ekonomik Şartları Uygun Olan Bir Yer Olarak Yurt.....	56
4.3.5. Kalmak Zorunda Olunan Bir Yer Olarak Yurt.....	56
4.3.6. Sadece Barınma İmkânı Sağlayan Bir Yer Olarak Yurt.....	57
4.3.7. Hayatın Öğrenildiği Bir Yer Olarak Yurt.....	58
4.3.8. İlişkilerin Zor Olduğu Bir Yer Olarak Yurt.....	58
4.1.9. Sosyal Gelişimi Sağlayan Bir Yer Olarak Yurt.....	59
4.3.10. Rahatlık Hissi Veren Bir Yer Olarak Yurt.....	59
4.3.11. Sorumlulukların Az Olduğu Bir Yer Olarak Yurt.....	60
4.3.12. Farklı Kültürlerden İnsanların Kaldığı Bir Yer Olarak Yurt.....	60
4.3.13. Temiz Olmayan Bir Yer Olarak Yurt.....	61
4.3.14. Geçici Bir Durak Olarak Yurt.....	61

BÖLÜM V: TARTIŞMA VE ÖNERİLER

5.1. Tartışma.....	62
5.2. Öneriler.....	67
5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler.....	67
5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler.....	68
KAYNAKÇA	69
EKLER	76
Ek 1: Veri Toplama Aracı	76
Ek 2: Uygulama İzni	78

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1: Yurt Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımları	50
Tablo 2: Yurt Öğrencilerinin Gelir Durumu Algılarına Göre Dağılımları.....	51
Tablo 3: Yurt Öğrencilerinin Yurttaki Kalma Sürelerine Göre Dağılımları.....	51
Tablo 4: Yurt Öğrencilerinin Yurttaki Kalma Sebeplerine Göre Dağılımları.....	52
Tablo 5: Oluşturulan Gruplar ve Temsil Eden Metaforlar.....	53

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Algı, ölçülmesi zor bir değişkendir. Algılar insanların bir nesne, kavram, şahıs ya da bir durumu nasıl kavradıklarını, onlara yönelik duygularının neler olduğunu belirler. Metaforun bireylerin eğitime dair var olan sorunları anlamasında ve bu sayede olayı ele alışlarını daha sağlam bir temele oturtmak için gücü vardır. Çeşitli eğitsel tarzlar ve müfredat teorileri, soyut kavramlar ile daha benzer, somut ve görünür şeyler arasındaki ilişkiyi metafor yoluyla göstererek basitleştirilebilir. Gerçekten metafor, bütün bir eğitim felsefesini anlaşılabilir tek bir imgeye indirgeyebilir. Eğitim açısından sürdürülebilir gelişme için en önemli unsurlardan birisi olan eğitim planlamasının başarıya ulaşması uygulama ile arasındaki uyumluluğa bağlı olduğu açıktır. Bu nedenle planlamaya ilişkin metaforik anlamları bireyin kendi bakış açısından olayı nasıl algıladığı ile ilgili uyumsuzluğun nedenlerinin belirlenmesi açısından önemlidir (Boyacı, 2009).

Türk Dil Kurumu büyük sözlükte algı “bir şeye dikkati yöneltmek o şeyin bilincine varma, idrak” olarak tanımlanmaktadır. Algıların ölçülmesinde kullanılacak bir yöntem metafordur. Bir nesnenin, durumun ya da olayın kendisi ile ilgisi olmayan bir nesne, durum ya da olayla ilişkisi kurularak nasıl algılandığı belirlenebilir.

Cerit (2008) metaforu “dilün süsü” olarak tanımlasa da, günlük konuşmada farkında olmadan sıkça kullandığımız metaforları, bir nesneye veya kavrama ait bilgileri, başka bir nesne ve kavrama ait kelimelerle anlatmak için kullanılacağını belirtmiştir. Longman Dictionary of Contemporary English metaforu bir şeyi, aralarında sahip oldukları benzer nitelikleri sezdirmek için başka bir şeye atıfta bulunarak tanımlama yolu olarak belirtmiştir. Pocket Merriam-Webster Dictionary (1997) de ise aralarındaki benzerliği sezdirmek için bir fikir ya da bir şeyi diğerinin yerine kullanarak konuşma şekli olarak tanımlamaktadır.

Botha (2009)’ya göre metafor, epistemolojik (bilgi kuramı) ve ideolojik yük taşıyan bir dünya görüşü aracı olarak işlev görür ve dünya yolu hakkında bir disiplin varsayımı olarak erişimi sağlar, insanlığı yapılandırır. Rentz’e göre metafor, bir şeyi diğer şeyle

tanımlamak için kullanılır, fakat gerçekte aynı olmamalıdır. Sanat eserlerinde, semboller sıklıkla bir nesne veya şekli anlamlandıran ve oldukça farklı olarak temsil edilen görsel metaforlar olarak kullanılır. Metafor kullanımının belli bir şiirsel etkisi vardır.

Yükseköğretim gören gençler, toplumumuzun seçkin bir kesimini meydana getirmektedir. Milletimizin geleceği için yükseköğretim gören bu kesimin çok iyi yetiştirilmesi ve problemlerine çözüm getirilmesi büyük önem taşımaktadır. Bütün dünya milletlerinde olduğu gibi, milletimizin de geleceğini teminat altına almanın tek çıkar yolu, gençleri, yapıcı, üretici ve yetenekli bir kuşak olarak yetiştirmektir. Gençlik; genel nitelikleri itibarıyla toplumun en dinamik ve değişken kesimidir. Aile, meslek, iş ve ekonomik sorumlulukları olmadığı için bunlara sahip olma yönünden kendilerini baskı altında hisseden gençler kaygılı ve isyankâr olurlar. Gençler toplumun, toplumla en az bütünleşen, sorumlulukları az olduğu içinde eleştirici, aynı zamanda güçlü ve enerji dolu bir kesimidir. Bu özellikleriyle gençler bir ülkenin geleceği itici ve geliştirici gücüdür (Yalçın ve Özdemir, 2000).

YÖK' ün 2007 yılında hazırladığı Türkiye' nin Yükseköğretim Stratejileri çalışmasında belirtildiğine göre, toplumun farklı kesimlerinin bilgi toplumuna ve bilgi ekonomisine geçiş sürecinde yüksek öğretim kurumlarına yönelik daha fazla öğrenciye ve yaş olarak daha geniş yelpazede yer alan bireylere eğitim vererek eğitimi yaygın hale getirmek, günümüzde büyük bir hızda üretilen yeni bilgilerin tamamını kapsayacak şekilde programları revize etmek, uygulamayı ön plana çıkartmak, kalkınmaya öncülük etmek ve daha modern yönetim modelleri oluşturmak gibi beklenti ve görevleri ön plana çıkartmıştır.

Bu stratejik değişim ile birlikte ülkemizdeki üniversite öğrencisi sayısının her geçen yılla birlikte arttığı görülmektedir. Bu değişim beraberinde birçok sorunu da getirmektedir. Üniversite öğrencisi, gençlik sorunlarını üniversiteye beraberinde getirmektedir. Fırtınalı geçen kimlik gelişimi ve fiziksel değişim devresini atlatamadan üniversiteye gelen gençlerin çoğu ilk kez ailelerinden uzakta kendi başlarına kalmakta ve tek başlarına sorunlarıyla mücadele etmek durumunda kalmaktadırlar. Genç bir yandan yaşamını yönlendirmeye çalışırken, diğer yandan da yetersizlik duyguları, aile beklentileri, yalnızlık, özlem duyguları ve dersleri ile baş başadır (Tire, 2002).

Kalkınma ihtiyacı ve çağdaş ülkeler seviyesine erişme ve hatta onları geçme gayreti içerisinde olan ülkemizin, bilhassa yükseköğrenim gören gençlerimize gerekli desteği sağlaması gerekmektedir. Yurtkur; yükseköğrenim gören gençlere, öğrenim süresi boyunca çeşitli konularda destek vermek maksadıyla kurulmuştur. Üniversitelerimizde gençlere branşlarına göre bilgiler verilir ve araştırma yöntemleri öğretilirken, Yurtkur'da bu gençlere huzur ve güven içerisinde barınmalarını, kaliteli ve ucuz olarak sağlıklı bir biçimde beslenmelerini, derslerinin dışında kalan zamanlarını birtakım sosyal faaliyetlerde geçirerek kültürel gelişmelerini sağlamaktadır. Ayrıca öğrenim ve katkı kredisi vermek suretiyle ekonomik yönden öğrencileri desteklemektedir (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Yükseköğretim öğrencileri bir toplumun sosyolojik yapısında en aktif ve etkili kesimi oluşturmakla beraber o toplumun geleceğinin de güvencesidirler. Fakat yükseköğretim öğrencilerinin büyük bir kısmı ailelerinin yanından ayrıldıkları için, son birkaç yılda üniversite sayısının artması, öğrenci kontenjanlarının arttırılması öğrencilerin barınma sorununu daha önemli bir noktaya çekmiştir (Ersoy ve Arpacı,2003). Bu bağlamda farklı kültürlerden ve farklı sosyo-ekonomik seviyelerde yer alan yükseköğretim öğrencilerinin büyük bir kısmı kredi yurtlar kurumuna bağlı öğrenci yurtlarında yaşamaktadırlar.

Yükseköğretimde Yurtkur'un önemini şu başlıklar altında incelememiz mümkündür (Yurtkur, 2002).

- Yurtkur'un Eğitime Katkıları
- Yurtkur'un Sosyalleşmeye Katkıları
- Yurtkur'un Öğrencilerin Boş Zamanlarını Değerlendirmeye Katkıları
- Yurtkur'un Eğitime Katkıları
- Yurtkur'un yükseköğrenim gören gençlerin eğitimlerine katkılarını şu başlıklar altında inceleyebiliriz:
- Yurtkur'un Barınma ve Beslenme Hizmetleri ile yükseköğrenim gören gençlerin eğitimlerine katkıları,
- Yurtkur'un Öğrenim ve Katkı Kredisi vermek suretiyle yükseköğrenim gören gençlerin eğitimine katkıları,
- Yurtkur'un kütüphane ve bilgisayar hizmetleriyle yükseköğrenim gören gençlerin eğitimine katkıları,

- Yurtkur'un Barınma ve Beslenme Hizmetleri İle Yüksek Öğrenim Gören
- Gençlerin Eğitimlerine Katkıları.

Üniversite yurtlarında kalarak öğrenimlerine devam eden öğrencilerin büyük bir kısmı ailelerinden uzak öğrenimlerine ve genel anlamda yaşamlarına devam etmeleri sebebiyle barınma, beslenme, sağlık gibi temel alanlara ek olarak sosyal gelişim ve değişik psikolojik belirtiler ile ilgili sorunlar yaşama riski ile karşı karşıya kalmaktadırlar. Sayılan bütün bu sorunlar içinde yalnızlık yaşantıları da yoğun bir şekilde yer almaktadır. Ayrıca yurttan kalan öğrencilerin ailelerinden uzakta olmaları dışında daha önce karşılaşmadıkları bir yaşam tarzı ile tanışmaları nedeniyle bu problemleri daha yoğun yaşayabilecekleri de göz önünde bulundurulmalıdır. Özellikle yükseköğrenime yeni başlayan öğrencilerinin karşılaştıkları birçok sorun onların yaşamını uzun vadede etkileyebilecek daha büyük sorunlara yol açması da olasıdır. Pek çok öğrenci ailelerinin kontrol alanından uzakta öğrenimlerine devam ettiklerinden onlara yönelik yanlış davranışlar yerine, yeni belirsiz şeylerle ilgili davranışlar ön plana çıkabilir ve birey, bu yeni farklı davranışlara yönelik karmaşa içerisinde olabileceğinden psikolojik yardıma ihtiyaç duyabilir (Özbay, 1997).

Yükseköğrenim gören öğrencileri barındırma Yurtkur'un ana hizmetlerinden biridir. Yurtkur bu öğrencileri barındırmakla öğrenimlerine katkıda bulunmaktadır. Öğrenciler devam ettikleri öğrenim kurumunun normal süresi kadar Yurtkur'a bağlı yurtlarda kalabilmektedirler. Ancak öğrenimini normal süresinde bitiremeyen, ihtiyaç sahibi, yurttan iyi hali tespit edilen öğrencilere ise (boş yatak kapasitesinin % 3'ü oranında) bir öğretim yılı daha barınma imkânı sağlamaktadır. Yurtkur'a bağlı yurtlarda lisansüstü öğrenim gören öğrencilerle, ön kayıt ve özel yetenek sınavı ile bir yükseköğretim kurumuna devam hakkı kazanan öğrencilere de barınma imkânı verilmektedir. Ayrıca kültür anlaşması yapılan ülkelerden gelen öğrencilerle, 1992 yılından beri Türk Cumhuriyetleri ve diğer Türk Topuluklarından gelen öğrencilerde yurtlarda barınmaktadır(Yalçın ve Özdemir, 2000).

Üniversite öğrencileri, üniversitede karşılaşabilecekleri birçok sorunla karşı karşıyadırlar. Orta öğretimlerini bitirip zor bir hazırlık döneminden sonra üniversiteye gelen öğrenciler farklı çalışma tekniklerine hazır olmayabilirler. Okullarındaki fiziki koşullar ve olanaklar yetersiz olabilir. Öğrencilerin çoğu için kazandıkları bölüm ve üniversite gerçekten isteyerek yaptıkları tercihleri olmayabilir. Yeni geldikleri ortama uyum sorunları yaşayabilirler. Küçük şehirden büyük şehirdeki üniversite ortamına,

büyükşehir veya metropolden, küçük şehirdeki üniversite ortamına gelmek uyum sorunlarını artıran faktörlerdir. Karşı cinsle ilişkiler ve geleceğe yönelik bireysel ve toplumsal tasarılar da üniversiteli genç için potansiyel stres ve problem kaynakları arasındadır (Yazıcı, 2001).

Yurtkur; aileleri okudukları şehirlerde oturmayan yükseköğrenim gören gençlerin sağlıklı ve güvenli bir ortamda barınmalarını, beslenme ve diğer ihtiyaçlarını karşılayarak öğrenimlerine katkıda bulunmaktadır. Yükseköğrenim gören gençlerin barındıkları, boş zamanlarını değerlendirdikleri, ders çalışma, banyo, çamaşırlarını yıkama gibi ihtiyaçlarının karşılandığı, huzur içerisinde yaşamalarını ve öğrenimlerini görmelerini sağlayan bir devlet kuruluşu olan Yurtkur, Yükseköğretim kurumunun bulunduğu her il ve ilçede yurt açmak, öğrencilerin sıcak bir aile yuvası ortamında barınma imkânına kavuşturmak için gayret sarf etmektedir (Yurtkur, 2002).

1961-1962 öğretim döneminde 3 ilde 18 yurttan 854 kız, 4.328 erkek olmak üzere toplam 5182 yükseköğrenim gören öğrenciye hizmet veren Yurtkur her geçen yıl genişleyerek hizmetini geliştirmiştir. Yurtkur 1981 yılına kadar yükseköğrenim gören öğrencilerin yurt ihtiyaçlarının karşılanması için gereken gayreti göstermiş ise de, kaynak yetersizliği ve özellikle 1968 yılından sonra hızlanan öğrenci hareketlerinin Yurtkur yurtlarına sığmaması, yurtlara olan güvenin de bu dönemde azalmasına sebep olmuştur (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Öğrenci yurtları her şeyden önce öğrenci barınaklarıdır. Bireysel ve toplu yaşam açısından her anlamda yaşayan ve yaşatan eğitim yuvalarıdır. Eğitim kurumlara bağlı veya bağımsız bir şekilde işletilir. Üniversite yerleşke içinde veya dışında yer alırlar ve öğrencilerin yüksek eğitim sürecinde temel olarak barınma ve ders çalışma ihtiyaçlarını karşılarlar. Öğrenci yurtların ana amacı ve özelliği çağdaş eğitim vizyonu çerçevesinde süreli/geçici yaşama hizmet etmesidir. Öğrenci yurtları temel konfor koşulları sağlanmalı, üniversite topluluğu oluşturma, akademik ve sosyal etkileşimi için fırsatları sağlamalı, öğrencilerin beraber yaşamından ve tesisi paylaşımından dolayı kişisel alanın herkese sunmalıdır. Öğrenci yurtlarında yaşayan öğrencilerin çoğu için evden uzakta olmak ve kendi hayatını tek başına yönetmek ilk deneyim olacaktır. İyi tasarlanmış öğrenci yurtları genç hayatlarının geri kalanı için farkındalığı artırabilecek kaliteli bir mimari deneyimi sağlaması, bireysel ve toplu yaşam için bireylere hizmet etmesi ve sürekli gelen giden

öğrenciler için kullanım ve uyum açısından esneklik göstermesi lazımdır (Özbay ve Öztürk, 1992).

Yükseköğrenime devam eden öğrencilerin ortalama % 65'inin ailesi, devam ettiği yükseköğretim kurumunun bulunduğu il ve ilçe dışında ikamet etmektedir. Bu öğrencilerden % 70'i Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınmak için müracaat etmektedir. Açık öğretim hariç yaklaşık 1.013.000 öğrenciden 470.000'inin barınma ihtiyacı vardır. Buna karşılık 193.270 öğrenci Yurtkur'a bağlı yurtlarda barındıkları, 35.000 öğrenci ise Üniversitelere bağlı yurtlarda barındıkları göz önünde bulundurulduğunda yaklaşık 250.000 yükseköğrenim öğrencisinin barınma ihtiyacının olduğu görülmektedir (Yurtkur, 2002).

Üniversitelerde öğrenimlerine devam eden öğrenci sayılarında gözlenen bu artış ile birlikte üzerinde önemle durulması gereken sorunlardan birisi de barınma sorunu ve öğrencilerin yaşamlarının büyük bir kısmını geçirdikleri yurtlara ait aksaklıklardır. Bu noktada özellikle bu hizmeti alan öğrencilerin yurtlara ait algılarının daha iyi anlaşılabilmesi, sunulan hizmetin niteliğinin artırılması ve öğrencilerin yurt ortamlarına yönelik algılarının daha olumlu hale getirilmesi açısından önemli olacağı düşünülmektedir.

Yurtkur'a yıllar bazında yeterli yatırım ödeneğinin verilmemesi ve başlatılan yatırımların süresi içerisinde tamamlanamaması nedeniyle öğrencilerin mağdur olmamaları ve hizmetin zamanında yerine getirilmesi için, kiralama, hibe, kullanım hakkına sahip olma ve satın alma gibi yollarla bina temin ederek standart olmayan binalar yurt olarak açılmıştır. Bu binaların birçoğu sadece barınma ihtiyacını karşılamaktadır. Bu tür binalarda öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirecek alanların bulunmaması nedeniyle öğrencilerin sosyal, kültürel ve sportif gelişmelerine yardımcı olmamaktadır. Diğer taraftan üniversitelerin ülkemiz genelinde çok kısa bir zamanda yaygınlaştırılmasına paralel olarak Yurtkur yeterli yurt yapımını ve işletmesini yaygınlaştıramadığından yükseköğrenim gören öğrencilerin tamamını barındırma imkânı bulunmamaktadır (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Lanorus (1980; Akt. Aydın, 1988) üniversitelerde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin barınma ihtiyaçlarını karşıladıkları yurtların, lisans öğrenimleri boyunca etkileşim içinde oldukları ortamlar olduğunu, bu bağlamda öğrencilerin kişisel ve sosyal

gelişmelerine devam ettirdikleri bu ortamların barınma şartlarının bilinmesi ve sürekli geliştirilmesi gerektiğini ifade etmiştir. Bu sebeple bu konuda yapılacak her türlü çalışma yükseköğretimin geleceğinin dizaynı açısından büyük önem taşımaktadır.

Kapasite artışı yapmak suretiyle daha çok öğrenciyi barındırmak ise birçok problemi ortaya çıkarmaktadır. Ranza sisteminden bir türlü kurtulmak mümkün olmamıştır. 1961 yılından günümüze kadar birçok gelişmenin olduğu, Yurtkur'a bağlı yurtlarda öğrencilere daha iyi hizmet verebilme imkânları geliştirilmiş ise de bunların yeterli olmadığı görülmektedir. Yurtkur'un barınma hizmetlerinde dünden bugüne birçok yenilik ve gelişmeler olduğu bir hakikattir. Bu gelişmeleri şu şekilde sıralamak mümkündür (Yurtkur, 2002).

Eski tip ranza, karyola, yatak, dolap, masa ve sandalyelerden, standart ölçülere sahip, günün koşullarına uygun ranza, karyola, yatak, dolap ve masalarla, nitelikli standardı yüksek yurtlarda yer alan ahşap donanımlı malzemelerle tefriş edilmiş yurtlara geçilmeye çalışılmaktadır. Beğenilmeyen ve gençlere hitap etmeyen dinlenme, eğlenme ve spor alanları olan yurtlardan, gençler için yurt yaşantısını cazip kılan yürüme yolları, havuzlu parkları, yemyeşil çevre düzenlemesi olan, anfi tiyatrolu, modem voleybol, futbol, basketbol sahalarına, dinlenme ve eğlenme alanlarına sahip yurtlara geçilmektedir (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Ayrıca, eski tip anons ve telefonlardan vazgeçilerek, modem donanımlı anons, telefon, kameralı, detektörlü güvenlik ve bilgisayarlı barkot sistemlerine geçilmeye çalışılmaktadır. Eski usullerle yapılan temizlik hizmetlerinden teknolojik araç ve gereçlerle hijyenik koşullarda yapılan temizlik hizmetlerinin yaygınlaştırılmasına çalışılmaktadır. Kalabalık koşullardan ve 14-22 kişilik ranzalı yatak odalarının 6-8 kişilik ranzalı yurtlara, hatta imkânlar ölçüsünde 2-4 kişilik karyolalı yurt yatak odalarına geçilmeye çalışılmaktadır (Yurtkur, 2002).

Ülkemizde yükseköğretim programlarını kazanan öğrencilerin önemli bir kısmı başbakanlık kredi ve yurtlar kurumuna bağlı öğrenci yurtlarında barınmaktadırlar. Farklı sosyo-ekonomik gelir düzeylerinden ve farklı kültür ortamlarından gelen gençlerin yurt ortamına uyum sağlamalarını sınırlandırıcı bazı durumlara rastlanabilmektedir. Bu durumlar öğrencilerin sosyal ilişkilerini ve duygusal yaşantılarını etkileyebilmekte ve

uyumlarını bozabilmektedir. Bu sebeple öğrencilerin yurtlara yönelik algıları, sorunların çözümüne yönelik önemli bir kaynak oluşturacağı düşünülmektedir.

1.2. Çalışmanın Amacı

“Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) Barınan Yükseköğretim Öğrencilerinin “Yurt’a İlişkin Metaforik Algıları Nedir?” sorusu bu araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

Araştırmanın amacı “Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) Barınan Yükseköğretim Öğrencilerinin “Yurt’a İlişkin algılarının metaforlar yardımıyla belirlenmesidir”. Araştırma kapsamında araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Buna göre belirlenen alt amaçlar şu şekildedir;

1. Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) barınan yükseköğretim öğrencilerinin “Yurt’a ilişkin metaforik algıları nelerdir?
2. Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) barınan yükseköğretim öğrencilerinin yurdun fiziksel şartlarına ilişkin metaforik algıları nelerdir?
3. Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) barınan yükseköğretim öğrencilerinin yurdun sosyal şartlara ilişkin metaforik algıları nelerdir?
4. Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) barınan yükseköğretim öğrencilerinin yurtda kalma gerekçelerine ilişkin metaforik algıları nelerdir?
5. Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) barınan yükseköğretim öğrencilerinin yurda dair algıları öğrencilerin cinsiyetlerine göre nasıl değişmektedir?

1.3. Çalışmanın Önemi

Ülkemizde yükseköğrenim gören öğrencilerin yarısından fazlası yükseköğrenim yurtlarında barınmaktadır. Yurtda barınmanın her öğrenci için farklı gerekçeleri olabilir. Diğer taraftan yurtda kalmak öğrencilerin gelişimleri üzerinde etkisinin olacağı düşünülmektedir. Bu sebeple öğrencilerin yurda yönelik algılarının belirlenmesinin, yurt şartlarında gerekli düzenlemelerin gerçekleştirilmesi ve öğrencilerin sorunlarına yönelik daha etkili müdahaleler geliştirilmesi için önemli olacağı düşünülmektedir. Ayrıca bu çalışma bundan sonra gerçekleştirilecek araştırmalara da kaynaklık edebilir.

1.4. Varsayımlar

Araştırmada öğrencilerin soruları cevaplarırken birbirinden bağımsız ve içtenlikle cevapladıkları varsayılmaktadır. Toplanan veriler üzerinde yapılan gruplamalarda nesnel davranıldığı, ölçüm sonuçlarının güvenilir ve geçerli olduğu varsayılmaktadır.

1.5. Sınırlılıklar

1. Araştırma,2013-2014 Eğitim-Öğretim yılında, İstanbul ili Anadolu yakasında bulunan Kredi Yurtlar Kurumunda barınan yükseköğretim öğrencileri ile sınırlıdır.
2. Araştırma, katılımcıların veri toplama aracına verdikleri cevaplarla sınırlıdır.
3. Araştırma, yapılan istatistiksel çözümlenmelerle sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Metafor: Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanmaktır (TDK, 2009). Diğer bir tanımla “Genellikle direkt ifade edilen sözcük veya deyimın yanı sıra metafor, bir şeyin başka bir şey için benzerliğini ifade eden ve karşılaştırmayı içeren bir konuşma biçimidir”(Webster New Word, 2001).

Kredi Yurtlar Kurumu: 22 Ağustos 1961 tarihli 351 no’lu yasa gereğince merkezi Ankara’da olmak üzere, tüzel kişiliği olan özel hukuk hükümlerine bağlı olarak yurt içinde ve dışında yüksek öğrenim gören öğrencilere bu kanun gereğince kredi vermek, yurtlar yaptırmak ve yurt işletmesini sağlamak suretiyle Türk gençlerinin yüksek öğrenimlerini, sosyal ve kültürel gelişmelerini kolaylaştırmak amacıyla kurulan resmi kurum (www.kyk.gov.tr).

BÖLÜM II

LİTERATÜR

2.1. Öğrenci Yurtları

Merkez ve Taşra Teşkilatı olarak iki ayrı bölümden oluşan Yurtkur'un teşkilat yapısı 1961 yılından günümüze kadar birçok değişikliğe uğramıştır. Hizmet alanlarının genişlemesi yüksek öğrenim gören öğrencilere daha iyi hizmet götürebilme gayreti, teşkilat yapısında değişiklikler yapılmasına sebep olmuştur. Ayrıca bu değişikliklerde siyasi otoritenin etkisinin olduğu da bir gerçektir. Ülkemizde üniversitelerin yaygınlaştırılması, hatta ilçelerde yüksekokulların açılması buralarda yurt açılmasını da gerektirmekte ve gün geçtikçe Yurtkur'un hizmet alanı genişlemektedir. Yurtkur'un teşkilat yapısındaki değişikliklerin Maliye Bakanlığının verdiği kadro nispetinde yapıldığı görülmektedir. 1961-1962 yıllarında Yurtkur'un merkez teşkilatında; Teftiş ve Kontrol Müdürlüğü, Hukuk Müşavirliği, Organizasyon ve Metod Müşavirliği, Sağlık Müşavirliği, Kredi Müdürlüğü, Personel ve Sosyal İşler Müdürlüğü, Malzeme Müdürlüğü, Eğitim Müdürlüğü, Yönetim Haberleşme Müdürlüğü ve Genel Muhasebe Müdürlüğü bulunmaktaydı. Ankara, İstanbul ve İzmir'de ihdas edilen Yurt Müdürlüğü taşra teşkilatını oluşturmaktaydı (Can ve diğ., 1999).

Yurtlar konaklamak için kullanılan ve bu işlevi sağlayan bir takım birimlerin yan yana gelmesiyle oluşan ve hizmet ettikleri kuruma göre farklılaşan, kullanım ihtiyacı açısından özünde değişmeyen yapı tipleridir. Öğrenci yurdun temel işlevi ailelerinden ayrı yaşamak zorunda kalan öğrencileri yükseköğrenimleri boyunca barındırmak ve bu süreç içerisinde eğitimlerine katkıda bulunarak tüm temel hayati aktivitelerini yerine getirebilmeleri için gerekli olanakları sağlamaktır. Bir öğrenci yurdu barındırdığı öğrencilerine bireysel olanaklarını sağlayıp sosyal ilişkilerinde onları buluşturması gerekiyor. Bireysel anlamında hem esneklik hem eşitlik göstermesi gerekiyor ve bu ilkelere göre planlanması gerekir. Bir insan bir grubun içinde var olabilmesi için o grubun içinde hep kendi kişisel alanının olması gerekiyor. Bulunduğu kalabalık çevresine ihtiyacı olduğu kadar katılabilmesi veya gerekli olduğu zaman kendi günlük aktiviteleriyle ilgilenirken çevresinde olan diğer bireylerden sosyal ilişkileri anlamında sorun olmadan gerekli olan mesafe koyabilmesi gerekiyor. Bu alanlar günlük hareketleri, eylemleri

tarafından belirlenir. Bir öğrencinin yurttta kalmasının temel sebebi barınma ihtiyacıdır. Öğrenci yurtları sadece barınmayı sağlayan mekânlar değildir, öğrencilerin fiziki, sosyal ve duyuşsal/moral gereksinimlerini karşılayan mekânlardır. Yurt binasında barınan öğrenci yurt odasında barınmakta olduğunu anlamına gelmektedir. Bu yüzden yurt odası yurt binasının temel işlevini karşıladığını söylenebilir.

Yurtların yaşam standartlarının iyileştirilmesi için birçok yenilikler yapılmaktadır. Bu kapsamda, yetersiz ve görünümü hoş olmayan donanımlı lokanta-kantin, ders çalışma televizyon, satranç, dinlenme vb. bölümlerden ve de mutfak tesislerinden, görünümleri ve modern donanımlarıyla zevk ve şevk veren daha cazip, geniş, rahat kullanışlı lokanta, kantin, kafeterya, etüt, dinlenme bölümlerine, satranç ve televizyon köşelerine, modern donanımlı mutfak tesislerine sahip yurtlara geçilmeye çalışılmaktadır. Duşu, tuvaleti, telefonu koridorlarda bulunun yurtlardan, banyosu, tuvaleti, telefonu, televizyonu ve bilgisayar terminali içinde bulunan modern donanımlı yurt yatak odalarına geçilmeye çalışılmaktadır. Lavabolarda elle yıkanan çamaşır bölümlerinden, jetonlu ve otomatik makinelerle donanmış, konforlu çamaşır yıkama kurutma ve ütüleme bölümleri bütün yurt binalarında yapılmaya çalışılmaktadır. Bütün yurtlarda jimnastik, aerobik salonları, spor merkezleri, uluslararası standartlara uygun halı futbol sahaları, tenis kortları ve voleybol, basketbol alanları yapılmaya çalışılmaktadır (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Üniversite yurtları, aileleri öğrenim gördükleri şehirlerde yaşamayan yükseköğrenim seviyesinde ailelerinden ayrı yaşamak zorunda kalan öğrencileri yükseköğrenimleri boyunca barındırmak ve bu süreç içerisinde eğitimlerine katkıda bulunarak tüm temel hayati aktivitelerini yerine getirebilmeleri için gerekli olanakları sağlamaktır. Bir öğrenci yurdu barındırdığı öğrencilerine bireysel olanaklarını sağlayıp sosyal ilişkilerinde onları buluşturması gerekiyor. Bireysel anlamında hem esneklik hem eşitlik göstermesi gerekiyor ve bu ilkelere göre planlanması gerekir. Her geçen gün sayıları artan üniversite öğrencilerinin büyük bir kısmı ailelerinden uzakta öğrenimlerini sürdürmekte olup Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna bağlı olarak öğrencilerin barınma ihtiyacını karşılayan ve ayrıca Milli Eğitim Bakanlığına bağlı özel yurtlarda öğrencilerin barınma ihtiyacını karşılamaya yönelik faaliyetlerine devam etmektedirler (Kara, 2009).

1961 Anayasası'nın 50 inci maddesinde "Halkın öğrenim ve eğitim ihtiyaçlarını sağlama, devletin başta gelen ödevlerindedir. Devlet, maddi olanaklardan yoksun başarılı öğrencilerin, en yüksek öğrenim derecelerine kadar çıkmalarını sağlamak için burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar" hükmüne yer verilmiştir. Anayasa ile devlete yüklenen bu asli görevin gereği olarak, üniversite gençliğinin barınma ve kredi ihtiyaçlarının sağlanabilmesi amacıyla 22 Ağustos 1961 tarih ve 10887 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren 351 sayılı Kanun ile Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar kurumu kurulmuştur (Yurtkur, 2006).

Öğrenci yurdu eğitim yuvasıdır. Yurtlar barınma ve korunma ihtiyaçları sağlayan sabit yaşam modülüdür. Bu yaşama dair çevre içerisinde öğrenciler kendi temel ihtiyaçlarını giderip bu ihtiyaçlar doğrultusunda eylemlerini sergilerler. Yurdun planlaması öncelikle bu temel ihtiyaçlar ve eylemler çerçevesinde olması gerekir. Bir öğrenci yurt binasında itibarlı (konforlu) bir yaşam sürdürebilmesi için kişisel hijyen seviyesini en üst noktada tutabilmesi lazım. Demek ki yurtlar öğrencinin yüksek öğrenimi boyunca barınma ve korunma ihtiyaçlarını kişisel hijyen seviyesi çerçevesinde sağlayabilmelidir. Yurtlar öğrencinin yaşama birimidir ve yurt binasının temel birim elemanı olup yurt binasının ölçeğinde tek bir hücredir ve tek mekândır (Aral ve diğ, 2006).

Üniversite yurtları da, üniversitelerin kuruluşları ile birlikte, üniversitenin kampüslerinde öğrencilerin barınma, beslenme ve diğer sorunlarını kendi bütçeleriyle ve öğrenci aidatlarıyla çözüm getirmeye çalışan üniversiteye ait yurtlardır, bunlar arasında kurulan ilk üniversite yurtları ODTÜ, Hacettepe ve Boğaziçi üniversitelerininidir (Yurtkur 2001, s.5).

Türkiye'deki öğrenci yurtları Yurtkur'a bağlı olan devlet yurtları, üniversitelerin kendi bünyelerinde yer alan yurtlar ve özel yurtlar olmak üzere farklı türlere ayrılmaktadır. Özel yurtlar, özel kişiler tarafından kar amacıyla açılmış olan yurtlardır. Bu yurtlar üniversitelerde öğrenimlerine devam eden öğrencilerinin, barınma, sosyalleşme, yemek, düzenli ders çalışabilme devam etmeleri gibi ihtiyaçlarını gidermek amacıyla hizmet sunmaktadırlar.

Özel yurtlar, üniversite yurtlarıyla karşılaştırıldıklarında ekonomik olarak daha dezavantajlı konumdadırlar. Diğer taraftan, devlet yurtları ise özel yurtlarla

kıyaslandığında imkânları daha kısıtlı ortam sunmaktadır. Bu sebepten ötürü fiyatları, özel yurtlarla kıyaslandığında daha uygundur. Devlet yurtları, ülke genelinde fazla değişkenlik göstermemesine karşın özel öğrenci yurtlarının ücretleri birçok etmene bağlı olarak farklılaştığı söylenebilir (Güldiken ve Özekicioğlu, 2005, s.163)

Öğrenci yurtları düşünüldüğünde; bireylerin bir evden beklentileri ile yurt kullanıcılarının yurttan bekledikleri arasında temelde büyük farklılık yoktur. Yurt da ev gibi uzun süre deneyimlenen bir mekândır. Yurtlar, barınma ihtiyacının karşılandığı, evdeki gibi mahremiyet ihtiyacının yoğun olarak hissedildiği, kişilerin güven ve huzur duymak istedikleri, yaşamsal faaliyetlerin ve alışkanlıkların gerçekleştirildiği mekânlardır. Buna ek olarak yurtlar tıpkı bir ailede olduğu gibi iletişim, paylaşım, saygı, sevgi gibi ilişkilerin de deneyimlendiği mekânlardır. Tüm bunlara ilave olarak, yurtların kritik yanı evdeki bireylerin benzerliklerinin tersine, yurtlarda farklı kültürlerden gelen, farklı alışkanlık, inanış, tercih, yaşam ve düşünce tarzlarına sahip öğrencilerin aynı mekânda bir araya gelip ortak bir yaşam sürdürmeleridir. Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmalar, bireyin evlilik ve iş yaşamı öncesinde kişiliğinin oluşmasında ve gelişmesinde üniversite döneminin önemli bir dönem olduğunu ortaya koymuştur (Aral ve diğ., 2006).

Kurumun amacı; yükseköğrenim gören gençlerin eğitim ve öğretimlerini kolaylaştırmak, sosyal ve kültürel gelişmelerine katkıda bulunmak amacıyla burs ve kredi vermek, yurtlar yaptırmak, işletmek ve beslenmelerine katkıda bulunmaktır (www.kyk.gov.tr).

Öğrenci yurtları evle birçok paralel yanının olması yanında, gelişimi süren birçok gencin içinde barındığı mekânlardır. Öğrenci yurtları gerek tasarımı, gerek içindeki yaşam açısından önemli bir noktada durmaktadır. Bu nedenle, yurtlarla ilgili bir araştırma bu konuya farklı ve önemli açılımlar sağlayabilir. Tüm bu verilerden yola çıkarak, kişilerin kendi evlerinde olduğu gibi, yasadıkları yurda ya da yurt odasına zaman içinde alıştıkları, bağlandıkları, o yer üzerinde izler bıraktıkları söylenebilir. Ayrıca, kişilerin o yeri kendilerine ait, rahat, mutlu ve güvenilir kılmak için kişiselleştirdikleri ve o yeri kendi yaşamlarına uygun hale getirdikleri söylenebilir. Yurt odaları; boyutları, renkleri, mobilyaları ile birbirine benzemektedir. Bu tip bir mekânda, odaların arka arkaya birbirinden nasıl farklılaştığı ve içinde yaşayan insanları nasıl yansıttığının incelenebileceği düşünülmektedir (Aral ve diğ., 2006).

Kurum; 1961 Yılında 351 sayılı Kanun ile kurulmuştur ve tüzel kişiliğe haiz, özel hukuk hükümlerine tabi, Millî Eğitim Bakanlığının bağlı bir yapıdadır. 351 sayılı Kanuna göre Kurumun organları; Genel Kurul, Yönetim Kurulu ve Genel Müdürlüktür. Genel Kurul; Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun üst karar organı olarak karar verici konumdadır. Millî Eğitim Bakanı Genel Kurulun tabii başkanıdır. Yönetim Kurulu, Genel Kurula karşı icra, Genel Müdürlüğe karşı karar, Genel Müdürlük ise Kurumun Yürütme organıdır. Kurum tüzel kişiliğe haiz, özel hukuk hükümlerine tabi bir yapıdadır ve sosyal amaçlı hizmet veren bir kamu kuruluşudur. Kurulduğu ilk yıllarda Kurum Milli Eğitim Bakanlığının denetiminde iken, bu durum 6 Şubat 1970 gün ve 3/707 sayılı Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi gereğince 4951 sayılı Kanuna göre 3 Kasım 1969'da kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na aktarılmıştır. Sonrasında ise 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve 3046 sayılı Kanun ile Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlanarak etkinliklerine devam etmiştir. Günümüzde ise Yükseköğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Milli Eğitim Bakanlığının bağlı kuruluşu olarak görevini sürdürmektedir (www.kyk.gov.tr).

Yakın gelecekte yurtlarda ranza sisteminden karyola sistemine geçilerek; 6, 8 ve 10 kişilik odalar oluşturularak odaların kapasiteleri azaltılmıştır. Toplu olarak kullanılan hamam sistemi de değiştirilerek, banyo ve duşlar yurtlarda katlara ve odalara dağıtılarak daha modern bir yapıya geçilmiştir. Gerçekleştirilen bu iyileştirme çalışmaları neticesinde yurtlarda kapasite düşümü sağlanmıştır (Yurtkur, 2007).

Yurtkur tarafından yaz aylarında gerçekleştirilen gençlik kampları ile üniversite gençlerinin öğrenim ve çalışma alanları dışındaki serbest zamanlarını bir yandan dinlenerek diğer yandan da toplumsal yönden sağlıklı, mutlu ve birlikte yaşamayı bilen, toplu yaşamının gerektirdiği davranışları benimseyen birer insan olarak yetişmelerine yardımcı olunmaktadır. Yurtlarda barınan yükseköğrenim öğrencileri, yaz aylarında, Yurtkur'un deniz kıyısında bulunan yurtlarından faydalandıkları gibi, isterlerse Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile yapılan işbirliği çerçevesinde çeşitli illerde açılan deniz ve dağ turizmini teşvik için Gençlik Kamplarına katılabilmektedirler. Bu öğrencilerin barınma ve beslenme giderleri Yurtkur tarafından karşılanmaktadır. Kampa gönderilen öğrencilerin seçiminde, yurtlarda sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılan ve kendi imkanları ile gidemeyen öğrencilere öncelik verilmektedir. Gençlik kampına katılan öğrenciler, bütün

bir yılın yorgunluğunu çıkarmakta, değişik yurtlardan gelen öğrencilerle tanışmakta, yeni dostluklar edinmekte ve kendi aralarında eğlenmektedirler (Can ve diğ., 1999).

Kurum özel bütçeli olup, gelir ve giderleri ile ilgili bütün işlemleri 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanunu ile 2490 ve bu kanunu değiştiren 2886 sayılı Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunu hükümleri ile Sayıştay'ın vize ve denetimi dışında tutulmuştur. Kurum hesap ve işlemleri Başbakanlık Yüksek Denetleme Kurulu tarafından denetlenmektedir. Kurumun işlemleri ve hesapları Maliye Bakanlığı ile Mili Eğitim Bakanlığı tarafından denetlenmektedir. Kurum, merkez teşkilatı ile 20 bölge müdürlüğü ve bu bölge müdürlüklerine bağlı 227 yurt müdürlüğünden oluşmaktadır (www.kyk.gov.tr).

Yurtlarda yürütölen sosyal, kültürel faaliyetler, satranç, gençlik haftası kutlamaları, tiyatro, halk oyunları, geziler, müzik, el becerileri, fotoğraf sergileri, slayt gösterileri, psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleridir. Sportif faaliyetler ise voleybol, futbol, basketbol, yüzme, atletizm, masa tenisi gibi alanlarda yürütölmektedir. Yurtkur'un imkân ve kaynakları ile mahalli imkânlar dikkate alınarak yükseköğrenim öğrencilerinin ilgi alanları doğrutusunda Genel Müdürlük tarafından yıllık eğitim programları hazırlanır ve her yıl Ekim ayı sonuna kadar Bölge ve Yurt Müdürlüklerine gönderilir. Bölge ve Yurt Müdürlüklerince yıl içinde uygulanacak faaliyetlerin zaman ve yer belirtmek suretiyle hazırlanan program çizelgeleri Kasım ayı sonuna kadar Genel Müdürlüğe gönderilir. Çalışmalar başlamadan önce Ekim ve Kasım aylarını kapsayan “Hazırlık” döneminde, yürütölecek faaliyetlerle ilgili araç, gereç, malzeme durumu tespit edilerek, çalışma gurupları ile takımlar oluşturulur (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Aralık, Ocak, Şubat, Mart aylarını kapsayan dönemde planlanan faaliyetlerin çalışmaları yapılarak, belirlenen yer ve tarihlerde Nisan ve Mayıs aylarında gösteriler yapılır. Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlere katılımların sağlanması için gerekli duyurular yapılmaktadır. Yurt Müdürlükleri, imkânları nispetinde satranç, masa tenisi, basketbol, voleybol, futbol vb. branşlarda takımlarını kurarak yurtlar arası müsabakalara katılır ve bilgi yarışmaları düzenlerler. Bölge Müdürlükleri, satranç, basketbol, voleybol, masa tenisi, futbol vb. branşlarda halk oyunları ve bilgi yarışmaları gibi yurtlar arası yarışmalar düzenlemek suretiyle bölge takımlarını kurar, Genel Müdürlük tarafından düzenlenen bölgeler arası turnuvalara katılır (Can ve diğ., 1999).

Kredi ve Yurtlar Kurumu yurtlarında 1992–1993 öğretim yılından itibaren Türk Cumhuriyetleri ve Topluluklarından ülkemize eğitim ve öğretim görmek üzere gelen öğrenciler de ücretsiz olarak barındırılmaktadır. Bu öğrenciler ülkemiz ile Türk Cumhuriyetleri arasında 1992 yılında başlatılmış olan Büyük Eğitim Projesi kapsamında her yıl ayrılan kontenjanlar kapsamında 5 Türk Cumhuriyeti ve 41 Türk Toplumundan gelmektedir. Sayıları 2006 yılında 4.400' a, 2007 yılında 3.782' ye ulaşan bu öğrenciler, Kredi ve Yurtlar Kurumu'nun Adana, Antalya, Ankara, Balıkesir, Bursa, Edirne, Erzurum, Eskişehir, Isparta, İstanbul, İzmir, Kocaeli, Konya, Nevşehir, Sakarya, Samsun, Tokat ve Trabzon illerinde bulunan yurtlarında barındırılmaktadır (Yurtkur, 2007).

Sosyal, kültürel ve sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde her türlü eğitim harcamaları, malzeme sağlanması ve dağıtımı, çalıştırıcıların temini gibi hususlar Yurtkur tarafından yapılmaktadır. Yükseköğretim öğrencilerine sunulan bu faaliyetler, Yurtkur'un mevcut saha ve salonları ile işbirliği yapılan resmi, özel kurum ve kuruluşların tesislerinde gerçekleştirilmektedir. Ayrıca öğrencilerin üniversite kampüsleri içerisindeki tesislerden faydalanmaları sağlanmaktadır. Geleceğimizin teminatı olan gençlerimizin, çalışkan, inançlı ve birbirlerini seven, kendilerine güvenen, karakteri sağlam mert insanlar olarak yetişmeleri için Yurtkur'ca her türlü çaba gösterilmektedir (Yurtkur, 2002).

Sosyal kültürel ve sportif faaliyet alanları seçilirken;

- Öğrencilerin ilgi, yetenek ve istekleri,
- Yurtların fiziki durumları,
- Çalışmaları yürütecek personel
- İmkân ve kaynakları kullanma durumları dikkate alınmaktadır.

Yurtlar, çeşitli dernek, vakıf, spor federasyonları, sivil toplum kuruluşları ile kamu kurum ve kuruluşlarının tüm etkinliklerine açıktır. Her türlü sportif etkinlik, festival, seminer gibi faaliyetler için hizmet veren Kredi ve Yurtlar Kurumu Yurtları, turizm amaçlı gelen vatandaşlar için de yaz aylarında açık tutulmaktadır. Ayrıca ülkemizde bulunan yabancı turist grupları da uygun boş yer olması durumunda yurtlarda döviz üzerinden yapılan ücretlendirmelerle kalabilmektedirler.

Yurtkur'un kuruluş kanunu olan 351 Sayılı Kanun gereğince yurtlarda barınan öğrencilerin ders dışı saatlerde ve tatillerde sosyal ve kültürel eğitim ihtiyaçlarını

karşılacak her türlü tedbir alınmaktadır. 4 Ekim 1961 tarihinden itibaren bu faaliyetler bütün yurtlarda sürdürülmektedir. Toplumumuzun en dinamik ve problemlerinin en fazla olduğu bir insan grubuna hizmet veren Yurtkur, çalışanları ile, bilinçli bir sosyalleşme sürecine de katkıda bulunmaktadır. Yurtkur'da barınan öğrencilerin sosyalleşme sürecinde karşılaştıkları güçlükleri aşabilmeleri için ülke genelindeki bütün yurtlarda Psiko-Sosyal servisler kurulmaya çalışılmaktadır. Bu servislerde psikolog ve sosyal çalışmacılar görev yapmakta ve üniversite gençliğinin karşılaştığı problemlerini çözmeye yardımcı olmaktadır (Can ve diğ., 1999).

Günümüzde kişilerin tutum ve kanaatlerini etkileyen ve sosyalleştiren önemli sosyalleşme araçlarından biri de kitle iletişim araçlarıdır. Özellikle TV'nin sosyalleşme sürecine olan etkisi giderek önem kazanmıştır. Bilgisayar ve internet üniversite gençliğinin sosyalleşme sürecine önemli katkılar sağladığı açıkça görülmektedir. Yurtkur'a bağlı yurtlarda barınan öğrencilere verilen bilgisayar, internet ve diğer kitle iletişim hizmetleri gençlerin sosyalleşmesinde önemli rol oynamaktadır (Yurtkur, 2002).

Yurtlarda barınma ihtiyaçlarını sağlamak amacıyla yerleşen öğrencilerin sağlıklı, dengeli ve ucuz bir şekilde yeme ihtiyaçlarını giderebilmeleri için yurt yöneticileri tarafından belirlenen ve özel teşebbüs tarafından işletilen lokanta-kantin, kafeterya gibi hizmet yerleri giderek artmakta ve öğrenciler bu hizmetlerden yararlanmaktadırlar. Yemeklerin ücreti, piyasa fiyatları ortalamalarına göre genellikle daha uygun olacak şekilde belirlenmektedir. Yurtlarda kullanılan farklı kalemlerdeki her türlü malzemenin niteliği ve hijyenik olup olmaması uzmanlar ya da bizzat yurt yöneticileri tarafından denetim altında tutulmaktadır. Yemekler genellikle seçmeli olacak şekilde öğrencilere sunulmaktadır.

Yurtkur, yükseköğrenim gören gençlerin, ailede meydana getirilmeye çalışılan sosyalleşme sürecini tamamlamak gibi bir rol üstlenmektedir. Yurtlarda barınan öğrencilerin aile ortamında başlayan sosyalleşme süreci, yükseköğrenim döneminde barındıkları yer olan Yurtkur'da devam etmektedir.

Aile her ne kadar toplumun çekirdeğini oluşturursa da gençlerin yetiştirilmesinde birlik sağlayamamaktadır. Her aile yetiştirdiği çocuğuna toplumun özellikleri yanında kendi öz ve mahalli özelliklerini de vermektedir. İşte Yurtkur bu mahalli özellikleri

toplumsallaştırma açısından önemli bir görev yürütmektedir. Yurtlarda barınan öğrencilerin uymakla mükellef oldukları kurallar incelendiğinde sosyalleşmeyi sağladığı görülmektedir. Çünkü bu kurallar toplumumuzun kültür ve değerlerini gençlerimize aktarma ve gençlerimizi bu değerlere uygun yetiştirme gayretinden kaynaklanmaktadır (Yurtkur, 2002).

Sosyalleştirme sürecinde cezanın çok dikkatle kullanılması gerekir. Zira gereksiz ve abartılmış ceza sosyalleşmeye karşı nefret duygusunu tahrik eder ve hareketlerinin uygun görülmemesine karşı sosyalleşme sürecine tabi olan kişiyi karşılık vermeye yöneltir ve onu kızdırmaktan zevk alma duygularını tahrik eder. Ödüllendirmenin de cezalandırma gibi etkili olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir. Ödüllendirme, cezalandırmanın kişilik bakımından neden olacağı yan etkilerini de önler (Can ve diğ., 1999).

Yurtlarda meydana gelebilecek acil sağlık sorunlarına müdahale edilebilmesi için kampüs içerisinde yer alan yurtlara, İl Sağlık Müdürlükleri tarafından sağlık personelleri sürekli hazır olacak şekilde görevlendirmeleri yapılmaktadır. Her yurttaki temel sağlık problemleri için ilaç ve sağlık malzemelerinin yer aldığı ecza dolapları bulunmaktadır.

Sosyal, kültürel faaliyetler; müzik çalışmaları, halkoyunları, tiyatro, satranç, fotoğrafçılık, konferans, panel, açık oturum, geziler, gençlik şenlikleri, bilgi yarışmaları, ilkyardım kursları, kütüphane ve kitaplık çalışmaları, resim kursları, konserler, öğrenci rehberlik ve danışma hizmetleri gibi etkinliklerden oluşmaktadır.

Sosyalleşmeyi sağlayan kurumlar içerisinde yurtların önemli bir yeri vardır. Yurtlarda uygulanan çeşitli kural ve kaidelerle, gençler diğer insanlarla olan ilişkilerinde karşılaşacakları güçlükleri aşmakta, toplum halinde yaşamayı öğrenmektedirler. Bu şekilde gençler, gerek birey, gerek grup olarak kendilerinden beklenenleri anlamaya çalışır ve toplumun bir parçası olmaya başlarlar. Yurtlarda yükseköğrenim gören gençlere toplumun beklentilerini aktarmada idarecilerin ve diğer görevlilerin önemli bir rol üstlendikleri görülmektedir. Aldıkları sorumluluklar, gösterdikleri yol, davranış ve kişilik özellikleri gençlere örnek olmaktadır, gelecek için onlara rehberlik etmektedirler (Yurtkur, 2002).

Sosyalleşmenin kaynakları arasında yapılan araştırmalarda, sosyal tabakalar arasındaki eşitsizlik kişinin sosyalleşmesine de etki etmektedir. Ülkemizin çeşitli yörelerinden gelerek aynı yurttaki barınan, yükseköğrenim gören gençlerin ailelerinin ve

büyüdükleri çevrenin, fiziki şartların, sosyal kültürel ve ekonomik güçlerine göre sosyalleşmelerinin gösterdiği farklılıkları ortadan kaldırmak ve her öğrenciye eşit davranmak suretiyle Yurtkur sosyalleşmeye önemli katkılar sağlamaktadır (Can ve diğ., 1999).

Sportif faaliyetler başta futbol olmak üzere basketbol, voleybol, masa tenisi, güreş, hentbol, atletizm, yüzme ve bilardodan oluşmaktadır. Ayrıca öğrenciler için her yıl çeşitli yurtlarda bahar şenlikleri, müzikli eğlenceler, konserler gibi organizasyonlar da gerçekleştirilmektedir.

Yurtlarda barınan yükseköğrenim gören gençlerin birbirleriyle olan arkadaşlıkları, onların sosyalleşmelerinde önemli rol oynamaktadır. Sosyalleşme sosyal ilişkiler içerisinde gelişen bir ferdin ve kültürel ortamda olgunlaşan bir şahsiyetin bütünleşmesi demektir. Sosyalleşme, sosyal çevre içerisinde cereyan eden kültürel bir akış içerisinde mümkündür. Yurtlarda barınan gençlerin de ülkemizin çeşitli yörelerinden getirdikleri farklı davranış ve kültürlerle birbirlerini etkilemekte ve şahsiyetlerinin oluşmasında bu ortam oldukça önemli rol oynamaktadır (Yurtkur, 2002).

Gençlerin, sosyal-kültürel birliğe intikallerine yardımcı olan yurt ortamı, toplumun amaç ve normlarının doğurduğu tasavvurların benimsenmesine yardımcı olmaktadır. Sosyalleşme genç insanların yetişkinlerin ortaya koyduğu sosyal-kültürel birliğe intikalidir. Boş vakitleri değerlendirme, paylaşma, mücadele, başarı, sevme ve sevilme gibi sosyal olan birçok olayı insan arkadaş gurubu içerisinde yaşamaktadır. Yurt ortamındaki arkadaşlıklarda da bu olaylar elbette ki yaşanmakta bu da gençlerin sosyalleşmelerini sağlamaktadır (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Kredi ve Yurtlar Kurumu'nda düzenli olarak her öğretim döneminde Mayıs ayı içerisinde Yurtlar arası ve Bölgeler arası yarışma ve turnuvalar da düzenlenmektedir. 2007 yılında Kredi ve Yurtlar Kurumunda Bölgeler arası Futbol Turnuvası, Voleybol Turnuvası, Basketbol Turnuvası, Atletizm (Kros) Yarışması, Bilardo Turnuvası, Halk Oyunları Yarışması, Masa Tenisi Turnuvası ve Satranç Turnuvası düzenlenmiştir. Bu turnuvalara yurtlardan seçilerek götürülen öğrenciler için okullarından izin alınmakta ve kendilerine günlük kumanya bedeli ve turnuvanın yapılacağı ile gidiş dönüş ulaşım bedeli ödenmektedir (Yurtkur, 2007).

Yurtlarda bulunan kütüphanelerde, öğrencilerin talepleri ve ilgi alanları doğrultusunda ihtiyaç duyulan yayınların bulundurulmasına gayret edilmektedir. Yurt Kütüphanelerinde Yurtkur Genel Müdürlüğüne satın alınan, abone olunan ve bağış yolu ile sağlanan yayınlar bulunmaktadır. Yürütülen kitap bağış kampanyası ile 312.000 kitap kütüphanelere kazandırılmıştır. Kütüphanelerde bulunan kitaplar Yurtkur Genel Müdürlüğü ve yurtlarda düzenlenen bağış kampanyaları ile Kültür Bakanlığı, Üniversiteler, Milli Eğitim Bakanlığı, Diyanet İşleri Başkanlığı ve diğer kuruluşlardan temin edilmektedir. Ansiklopedi, sözlük ve genel mahiyetteki diğer yayınlar öğrencilerin istifadesine sunulmuştur. Yeni yayınlar takip edilerek temin edilmesine gayret edilip, yeni gelen yayınların kısa bibliyografyaları hazırlanarak listeler halinde öğrencilerin bilgisine sunulmaktadır (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Kütüphaneden yararlanma konusunda öğrenciler için eğitici toplantılar düzenlenmekte, uyum programlarında ve yurt müdürlüklerinin düzenlediği toplantılarda öğrencilere kütüphane hakkında tanıtıcı bilgiler verilmektedir. Öğrencilere kütüphane dışında okunmak üzere ödünç kitap verilmektedir. Öğrenciye her defasında en fazla iki kitap ödünç verilebilmektedir. Ödünç verme süresi en çok on beş gün olarak tespit edilmektedir. Yurtlarda bulunan kütüphanelerde hizmetler, kütüphaneciler tarafından yürütülmektedir. Kütüphaneci bulunmayan yurtlarda bu görev üniversite ve yüksekokulların sosyal bilimler bölümünden mezun olan bir memur tarafından yürütülmektedir. Kütüphanelerin ihtiyacı karşılayacak büyüklükte olması, gürültüden uzak, ısınabilir, aydınlık ve havadar olması, karma yurtlarda bütün öğrencilerin başvurabileceği ve kolaylıkla ulaşabileceği bir yerde olmasına dikkat edilmektedir (Yurtkur, 2002).

Okul yurtlarında kalan öğrencilerin önemli bir bölümünün ailelerinden uzakta öğrenim görmeleri nedeniyle, barınma, beslenme, sağlık dışında sosyal uyum ve farklı psikolojik sıkıntılar ile ilgili problemler yaşadıkları da çeşitli çalışmalarda belirtilmiştir (Aytekin ve Bulduk 2000, Tambağ ve Öz 2005, Yakınlar 2006, Eraslan 2006). Sayılan tüm bu problemler içinde yalnızlık yaşantıları da yoğun bir şekilde yer almaktadır (Aral, Gürsoy ve Bıçakçı 2006, Erim 2001). Ayrıca yurttaki kalan öğrencilerin ailelerinden uzakta olmaları dışında daha önce karşılaşmadıkları bir yaşam tarzı ile tanışmaları nedeniyle bu problemleri daha yoğun yaşayabilecekleri de göz önünde bulundurulmalıdır.

Ülkemiz genelinde Yurtkur'a bağlı yurtlarda 220 lokanta-kantin 107 kantin bulunmaktadır. Bu işletmelerde yemekler, 3.sınıf lokanta fiyatlarından % 20 daha ucuz ve 1. sınıf lokanta yemekleri kalitesinde olması şartıyla hizmet sunulmaktadır. Kantinlerde satılan diğer maddeleri ise fatura bedeli üzerinden en çok % 10 kâr oranı ile satışa sunulmaktadır(Yurtkur, 2002).

Yapılan tüm bu çalışmalara rağmen yurtlarla ilgili birçok sorunlar mevcuttur. Öğrencilerin yurttan kaynaklanan problemlerini, a) Yurdun fiziki yapısından ve imkânlarından kaynaklanan sorunlar, b) Yurtta öğrenci ve idareci ilişkilerinden kaynaklanan sorunlar olarak iki bölümde incelemek mümkündür (Can ve diğ., 1999).

Bu sorunları incelerken yurttan barınan öğrencilerin karşılaştıkları güçlükleri şu bölümler altında incelemek mümkündür:

- Yurtlarda çalışma salonlarından kaynaklanan sorunlar
- Yurtlarda kitaplık ve kütüphane ile ilgili sorunlar
- Yurtların ısınma durumuyla ilgili sorunlar
- Yurtlarda yatak odaları ile ilgili sorunlar
- Yurtların kalabalık olmasından kaynaklanan sorunlar
- Yurdun okula uzaklığı ve ulaşım zorluğundan kaynaklanan sorunlar
- Yurdun bulunduğu yerden kaynaklanan sorunlar
- Yurdun temizliğinin yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- Yurtlarda su yetersizliğinden kaynaklanan sorunlar
- Yurtlarda verilen kantin hizmetlerinden kaynaklanan sorunlar
- Yurda giriş saatlerinden kaynaklanan sorunlar

Yurtlarda ders çalışma salonlarının yetersiz olması önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca, yurtlarda barınan yükseköğrenim öğrencilerinin büyük bir çoğunluğu ailelerinden gelen sınırlı bir yardımla öğrenimlerini sürdürmektedir. Bu gençlerin ailelerinin büyük bir çoğunluğu, memur, esnaf, emekli, çiftçi gibi düşük ekonomik güce sahip ailelerdir. 2000- 2001 öğretim yılında Yurtkur'un yurtlarına başvuran 186.199 öğrenciden 18.432 (9.85),inin ailesi, memur, 51.597 (% 27.71)°sinin ailesi emekli, dul, yetim, ihtiyarlık maaşı alanlar 16.892 (% 9.7),sinin ailesi çiftçi, 8.672 (% 4.65),sinin

ailesi vasıfsız işçi, amele, ırgat, mevsimlik işçi, olduğu tespit edilmiştir(Yalçın ve Özdemir, 2000).

Üniversite öğrenimi için ailelerinden ayrılmak zorunda kalan gençlerin büyük bölümünün ekonomik güçlükler nedeni ile bazı ihtiyaçlarını karşılayamadıkları görülmektedir. Her ne kadar öğrencilere öğrenim kredisi, Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı,Özel Vakıflar, Başbakanlık, Milli Eğitim Bakanlığı, Özel Şirketler, Belediyeler ve Üniversiteler tarafından burslar verilmekte ise de öğrencilerin ekonomik sorunlarını çözmek için yeterli olamamaktadır.Yurtlarda barınma ücretini ödemedeki güçlük çeken öğrencilerin sayısı oldukça fazladır. Hatta yurt ücretini yatıramadığı için yurtlardan kaydı silinen öğrencilerin sayısı az değildir. Bugün yükseköğrenim gençliğinin büyük bir kısmı sadece karnını doyurabilmek için gelirin önemli bir kısmını harcamakta, diğer ihtiyaçları için ise çok küçük bir bölümünü ayırmak zorunda kalmaktadır (Yurtkur, 2002).

Yurtlarda barınan öğrenciler, sebebi belirsiz korku, hafıza sorunları, aşırı kaygı ve panik, aşırı heyecan, aşırı uykusuzluk, kararsızlık, aşırı alınganlık, suçluluk duygusu, içine kapanıklık, duygusal kararsızlık, kızgınlık ve sinirlilik, insanlarla ilişki kuramama, kendini tuzağa düşmüş gibi hissetme, çevre şartlarına uyum sağlayamama, tedirginlik ve huzursuzluk gibi psikolojik sorunlar yaşamaktadırlar (Can ve diğ., 1999).

Psikolojik sorunlar sonucunda, sinir sistemi ile ilgili olarak öğrencilerde yüksek tansiyon, baş dönmesi, ellerin terlemesi, ellerin ve ayakların soğuması kalbin çok hızlı çarpması, ani enerji patlaması, inatçı baş ağrıları (migren), karın ağrısı, alerji gibi rahatsızlıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Öğrencilerin psikolojik sorunlarının kişisel, ders ve başarı durumundan, geleceğe yönelik kaygılardan, ekonomik sebeplerden, karşı cinsten arkadaşlıklardan ve oda arkadaşlıklarından, ailesinden dolayı ortaya çıktığı yapılan anket çalışmaları ile tespit edilmiştir (Yalçın ve Özdemir, 2000).

Öğrencilerin yakın arkadaşlarına açılarak, kendisi çözüm arayarak, oda arkadaşlarıyla paylaşarak, annesi veya babası ile paylaşarak, kardeşi veya kardeşleri ile paylaşarak, sakinleşmek için ağlayarak, günlük yazarak, şiir okuyarak, büyüklerine açılarak, spor yaparak uyuyarak, müzik dinleyerek, sigara içerek, gezerek, meditasyon yaparak ve psiko-sosyal servislere başvurarak, psikolojik sorunlarına çözüm aradıkları yapılan anket çalışmaları sonucunda tespit edilmiştir (Yurtkur, 2002).

Yurtlarda barınan öğrencilerin siyasi görüşlere nedeniyle birtakım sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Farklı görüşlere sahip öğrencilerin barındığı yurtlarda zaman zaman siyasi çekişmeler hatta kavgalar yaşanmaktadır. Bu durum öğrencileri psikolojik olarak etkilemektedir. Genellikle aynı siyasi görüşe sahip öğrencilerin birbirleriyle arkadaşlık ettikleri böylece gruplaşmaların yaşandığı, gruplar arasında ise çekişmelerin olduğu görülmektedir. 2000 yılında yapılan anket çalışmasında öğrencilerin yurttan ayrılma sebebi olarak “siyasi baskıları”da gösterdikleri belirlenmiştir (Yalçın ve Özdemir, 2000).

2.2. Metafor Kavramı

Metafor Grekçe’de ‘‘Transfer-Taşıma’’ anlamına gelen metapherein kelimesinden türemiştir. Türk Dil Kurumu Türkçe sözlüğüne göre metafor kavramının karşılığı istiaredir. İstiare; ödünç, borç ve eğreti alma, ödünçleme anlamındadır. Metafor, kullanımı sözlükte olmayan bir dil kullanmaktır ve karmaşık ifadelerle anlam üretmek demektir (Alpaslan, 2007, s.37).

Metaforlar, sosyal bilimlerde olduğu gibi örgüt ve yönetimle ilgili çözümlemelerde de yaklaşık yirmi yıldan beri üzerinde çok söz edilen bir konu olmuştur. Beşeri bilimlerde metaforlar önemli bir yer tutmaktadır. Metaforlar, insanların gerçekle ilişkilerinde önemli bir yer tutan araçlardır. Kültürü temel bir metafor olarak görmek, gerçeği açıklamada nesnellikten çok öznel, yorumsamacı ve fenomenolojik bir temele dayanmak demektir. Metaforlar, insanların gerçekle ilişkilerinde önemli bir yer tutan araçlardır. Örgütü çözümlemede kültürü bir metafor olarak ele alanlar, örgütleri, ekonomik, politik, teknik, fiziksel kavramlarla çözümlemenin ötesinde, paylaşılan inançlar, değerler, semboller gibi daha çok soyut kavramlarla açıklamaya ve çözümlemeye çalışmakta, örgütsel yaşamın öznel yönüne ağırlık vermektedirler (Şişman, 2011, s.110).

Salman (2003, s. 53), metafor teriminin, Latince ve Grekçe metafora kökünden geldiğini belirtmiştir. *Meta*: öte, aşırı ve *pherein*: taşımak, yüklenmek sözcüklerinin birleşiminden oluşmuştur. Türeyişi öteye taşımak gibi bir anlam olan metafor, günümüzde şiirde, reklamlarda, mimaride, yönetim bilimlerinde ve günlük hayatta sıklıkla kullanılır ve yorumlanır bir şekle dönüşmüştür. Metaforların bir taksonomi oluşturarak; en uygun anlamları oluşturduğunu savunan Koohang ve Harman (2005, s. 75), bu açıdan bilimlerin

gelişme teorilerinde faydalı bir araç olarak kullanılabilceği görüşünü belirtmişlerdir. Ayrıca metafor oluştururken ilk aşamanın tanımlama, ikincisinin tahmin ve sonuncu aşamanın ise anlama olduğunu ifade etmişlerdir.

Metaforlar günlük hayatta kullandığımız dili sadece süslemeye yönelik bir söz sanatından ibaret değildir, metaforların insan hayatındaki önemi bundan çok daha fazlasını kapsar. Metafor kullanımı, genel olarak dünyayı kavrayışımıza sinen bir düşünce biçimi ve bir görme biçimi anlamına gelir (Morgan,1998).

1980'lerin başında, George Lakoff ve Jerome Feldman'nın başkanlığındaki bir grup bilişsel dilbilimci metaforların dilbilim içerisindeki ikincil rolünü biraz daha merkezileştirerek metaforu, bireylerin yaşantılarıyla ilgili anlam oluşturmada bilişsel bir araç olarak görmüşlerdir. Metaforların, yaşantılar ya da öğeler için ortaklaşa paylaşılan bir model oluşturma gücünün olduğunu vurgulamışlardır (Palmquist, 2001).

Farabi ayrıca metaforu, bir müşterek isim olarak tanımlar ve onun birçok şeye delalet ettiğini söyler. Eserlerinde metaforik üslubu kullanmakla tanınan İslam düşünürü İbn-i Sina, dil konusunda ki çalışmalara yeni bir boyut getirerek, tekilin belirtilmesini tümelin belirtilmesinden daha kolay bulur (Salman, 2003)

Bütün kelimelerin; unutulmuş, katılaşmış metaforlar olduğunu söyleyen Nietzsche, hakikate ulaşmada bize yardımcı olacaklarını umduğumuz kavramların yalnızca metaforun tortusu olduklarına vurgu yapar. Nietzsche için metafor hiçbir zaman varlığın kendisi olamaz, ancak varlığı söze taşır. Ona göre insan dış dünyanın bilgisini elde etmeye çalışırken ürettiği metaforlarla onu anlamlandırmaktadır. Diğer bir deyişle; bilgi metaforlarla elde edilen bir transferden başka bir şey değildir. Bilme edimi ise güncel metaforlarla yapılan bir iştir. Ona göre, hakikat ve bilgi, yalnızca metaforik başlangıçları unutulduğunda ve metaforun bir kavram kılıfına büründüğünde mümkün olabilmektedir. Bir bağlantı kurmak gibi bir metaforik zihinsel işlevin dil varlığından önce geldiğini savunan Nietzsche, dilin oluşma sürecinin birer alandan alana anlam taşımaları olan metaforik eylemlerden oluştuğunu söylemiştir (Darn ve White, 2005).

Metaforlar bizim dünyayı nasıl gördüğümüzü açıklar, olayları fark etmemizi sağlar. Öğretim ile ilgili bir metafor kullanmak, kesinlikle öğretimi o metaforun ele aldığı biçimde

gerçekleştirme şeklinde değil, ancak öğretim ile ilgili tartışmak olarak ele alınmalıdır. Metafor, bir bakış açısının yaratıcı bir ifadesidir (Boostrom, 1998). Bu bağlamda öğretmen, öğrenci, okul yöneticisi gibi meslekleri başka mesleklerle karşılaştırmak, diğer profesyonellerin rolleriyle kıyaslamak, bu meslekleri daha iyi anlamak için yararlı olabilir.

Günlük konuşma dilimizin önemli bir parçası olan metaforlar, fiziksel olmayan şeylere fiziksel nitelikler yükler. Olayları tarif ederken kullandığımız dil net ve tam olsa da fikir ve kavramları tanımlamaya çalışırken birtakım zorluklarla karşılaşabiliriz. Bir fikri göremeyiz, hissedemeyiz, koklayamayız, tadamayız ya da ona dokunamayız. Bu soyutluluğun üstesinden gelmede, gündelik deneyimlerimizden ortaya çıkan düşünce ve kavrayışlarımızı anlamlı bir şekilde ifade etmek için metafor kullanımına başvururuz. Metafor iki kelime ya da deyişin aralarındaki benzerlikleri niteliksel olarak vurgulamak için kullanılmasının yanında tanımlı ya da açıklamayı daha net yapmak için de kullanılır, uzun açıklamalar yapmaktan sakınmaya yardımcı olur ve çoğunlukla akılda kalıcıdır (Darn ve White, 2005).

Metaforlar, güçlü kavrayışlar geliştirmemizi sağlayarak hayal gücümüzü genişletir, bizi farklı düşünmeye, davranmaya özendirir, içgörü kazandırır, yeni olasılıkların önünü açar. Metaforlar, bir deneyim ögesini başka bir deneyim ögesi açısından kavranmaya çalışıldığında kullanılır. A'nın B olduğunu ya da A'nın B'ye benzer olduğunu açık veya kapalı şekilde ifade eder. Metaforlar benzer yönlere dikkat çekerken farklı yönlerinde göz ardı edilmesini ister. Bu nedenle metaforlarda çarpıtma tehlikesi de bulunur (Morgan, 1998).

Richards, metaforu bir yardımcı araç veya süs olmaktan ziyade, dilin her yerinde bulunan bir prensip olarak görmektedir. Metafor olmaksızın dilin işlevlerinin aksatacağını söyleyen Richards, insanın düşünme sisteminin tabiatı itibarıyla sözel değil, metaforik olduğunu öne sürmüştür. O, metaforda anlamlı içerik ile dış yüz diye iki ana unsuru görmektedir. Richards ayrıca metaforların analiziyle ilgili bugün de kullanılan terminolojinin oluşumuna önemli katkıda bulunmuştur. Onun diğer önemli buluşları arasında ise, etkileşim teorisinin formülleştirilmesi olmuştur. Buna göre, bir metafor kullanırken, elimizde birlikte faaliyet gösteren ve bunların etkileşimi sonucu bir anlam kazanan tek bir sözcük veya cümle tarafından desteklenen iki düşünce vardır. O, metaforu geleneksel fonksiyonu olan sözle bir imaj yaratmaktan, yeni anlamlar ortaya çıkarmaya

doğru geliştirmiştir. Bunun bir delili olarak Richards, metaforun içerdiği anlamı düz anlamlı bir deyimle ifade ettiğimizde her zaman anlam kaybı riskiyle karsı karsıya geldiğimizi söylemiştir (Lakoff ve Johnson, 2005, s.67).

Metaforları basit bir dil üslubu olarak görmek hatalıdır. Düşüncelerimiz ve fiillerimize tesir eden metaforlar, zihin ve gönül sistemimizde büyük bir rol oynarlar. Lakoff ve Johnson, kitaplarında yalnızca düşüncenin değil, aynı zamanda gündelik hayatımıza varoluşunu armağan eden; asık olmak, tartışmak vb. faaliyetlerin de kaçınılmaz olarak metaforik olduğunu göstermektedirler. Buna göre metafor sadece bir dil sorunu degil, aynı zamanda bir düşünce ve eylem sorunudur da (Morgan, 1998).

Bir metafor kullanıldığında, “şema” geleneksel anlamından yeni anlamına “geçiş” yapar. Bu noktada, metaforlar, eğitimcileri, karşılaştırmalar yapmaya ve farklı bir imaj açısından bunların benzerleri arasında bir bağ kurmaya zorlar. Göreceli olarak herhangi bir mecazi karşılaştırmada, metafor araçları, metafora konu olan ana maddenin süzüldüğü bir lens veya filtre görevi görmektedir (Yob, 2003, s.127).

Düşüncemize yön veren kavramlar en basit ayrıntılara kadar bizlerin günlük rutin eylemlerimize de yön verir; algıladığımız şeyleri, dünyada neyi nasıl yaptığımız ile ilgili rutinlerimizi ve diğer insanlarla ilişki kurma tarzımızı da şekillendirir. Bu sayede kavramlarımız bir yapıya kavuşur. Bu yüzden kavram sistemimiz her gün yzleştiğimiz gereklerimizi tanımlamakta önemli rol oynar. Bu kavramların büyük oranda metaforik olduğunu dşnrssek günlük hayatta her gün yaptığımız şeyler metaforların sonucunda oluyor denilebilir (Lakoff ve Jahson, 2005).

Görüldüğü gibi metafor artık sadece söz sanatı olarak düşünülemez, kişilerin deneyimlerini, inançlarını anlatmakta kullandıkları bilişsel bir araçtır. Bu yöntem, insanlar deneyim ve düşüncelerini metafor yoluyla anlattığında altındaki doğrudan ve bilinçli anlamı ortaya çıkarmada nc olabilir. Metafor kullanımının eğitim araştırmalarının analizinde dillendirilmemiş düşünceleri ortaya çıkarmada güvenilir bir yol olduğu düşünülmektedir. Metafor oluşturma, okul ortamında bulunan kişilerin fikir ve anlayışlarını anlamada destek oluşturma açısından akademik ortamda kullanılmıştır (Zheng ve Song, 2010).

Metaforlar bir işin aslını anlayabilmeyi sağladığı gibi diğer taraftan da bunu çarpıtır. Metaforların güçlü tarafları olduğu kadar zayıf tarafları da vardır. Bireyin görebilme imkanını sağlarken, görmeme yolları da getirebilmektedir. Bundan dolayı her şarta uygun bir vizyon sunan tek bir metafordan söz edemeyiz. Farklı metaforlar kullanma bir durum hakkındaki farklı boyutları önümüze sererken, farklı niteliklerin bir arada olabileceğini gösterir. Farklı metaforlar kullanılarak, bir metaforun zayıf yönlerinin üstesinden gelinir (Morgan, 1998).

Bir kültürün üyesi olan birey için gerçeklik, sosyal gerçeklikle fiziksel gerçekliğin şekillendirilmesinin bir ürünüdür. Sosyal gerçekliğimizin büyük kısmını metaforik terimlerle isimlendirdiğimizden ötürü ve fiziksel dünyaya yönelik algılama tarzımız bir ölçüde metaforik olduğundan, metafor gerçek olan şeyin belirlenmesinde büyük öneme sahiptir. Bizim için önemli olan kavramların çoğu soyut olduğu için onları daha açık terimler yardımıyla kavramamız gerekmektedir. Bu gereklilik kavram sistemimizde metaforik tanımlamaya yol açmaktadır. Çoğu durumda, önemli olan metaforun doğruluğu ya da yanlışlığı değil, ondan doğan algı ve çıkarımlardır. Metaforlar yardımıyla deneyimlerimizi bir yapıya kavuştururken çıkarımlarda bulunur, amaçlar tespit eder, kesin kararlar alır ve planlar meydana getiririz. Bunları bilinçli ya da bilinçsiz yaparız (Lakoff ve Jahson, 2005).

Lakoff ve Johnson'a (2005) göre bazı metaforlar, kültürden kültüre değişebilmektedir. Örnek vermek gerekirse; bazı kültürlerde gelecek öndedir, oysa başka kültürlerde gelecek arkadadır. Bir kültürdeki en temel değerler, o kültürdeki en temel kavramları metaforik yapısıyla tutarlılık içindedir. Kişilerin değerleri, birlikte yaşadıkları metaforik kavramlardan bağımsız değildir, tam tersine birlikte yaşadıkları metaforlarla tutarlı bir sistem oluşturmaları gerektiğinden söz edip yalnızca fiilen ve köklü değerlerin metaforik sistemle tutarlı olduğunu da eklemişlerdir. Ayrıca genel olarak, hangi değerlere öncelik verildiğinin kısmen yaşanan alt kültürün bir sorunu ve kısmen de kişisel değerler sorunu olduğunu söylemişlerdir.

Forceville (2002), herhangi bir metafor ilişkisinde en az üç temel bileşenin varlığının gerekli olduğunu önemle belirtmiştir. Bu bileşenler: (1) metaforun konusu, (2) metaforun kaynağı, (3) metaforun kaynağından metaforun konusuna atfedilmesi düşünülen özellikler (Akt: Saban, 2004). Örneğin "Matematik nardır; çünkü narın içinde birçok

çekirdek vardır ve matematik birçok konudan meydana gelmiştir.” cümlesinde “matematik” metaforun konusunu “nar” metaforun kaynağını oluşturmaktadır. “Çünkü narın içinde birçok çekirdek vardır ve matematik birçok konudan meydana gelmiştir.” ifadesi ise metaforun kaynağından metaforun konusuna atfedilen özelliği göstermektedir.

Metaforların yardımıyla yeni tarzlarda düşünmeye ve davranmaya başlanabilir. Metaforlar, dünyaya geniş, zengin ve farklı pencereler sunar. Dünyayı kavramak için geliştirilen algılama tarzının yegane tarz olmadığını ve kültürün “doğru”larının ötesini görmenin mümkün olduğunun farkına varırız. Metafor vasıtasıyla tecrübeyi kazanma yeteneği, dünyayı biricik algılama ve tecrübe etme tarzlarını sağlayan metaforlarla birlikte görme yahut dokunma veyahut işitme benzeri bir duyu gibidir. Metafor faaliyetlerimizin dokunma kadar önemli ve vazgeçilmez unsurlarından biridir (Lakoff, 1980, s. 270). Bununla birlikte, tanınabilir bir metaforun bilerek kullanımı konuşanın karakteriyle ilgili yargıları kaçınılmaz bir biçimde çağıracağı için, bu tür yargılar alışılmış anlamda basit ustalıklı yargılar değildir. Metaforu kullanan kişinin karakteriyle olan bu uygunluğa karşı çıkamaz. Herhangi bir eleştirmen, belli bir eğretileninin onu yapan kişi üzerine ne ima ettiğini açıklayarak bu uygunluğu daha ileri yargı düzeylerine taşıyabilir (Booth, 2003).

Metafor tecrübenin yapısını karakterize etmede temel bir rol oynamaktadır. (örneğin: Tartışma Savaştır). Yukarı –aşağı ve diğer uzay- mekan kavramlarının yön verdiği kavramların tümü (kontrol, statü, mutluluk vb.) kısmen metaforik terimlerle anlaşılan doğal tecrübe türlerinden temellenmektedir. Bir kısmı kültürden kültüre farklılaşırken, bazıları evrensel olabilmektedir. Hayatın tüm boyutlarında, önce gerçeklik metafora göre tanımlanmakta ve sonra da metaforlar temelinde eylemlerde bulunmaktadır. Çıkarımlarda bulunulmakta, amaçlar tespit edilmekte, kesin karar oluşturulmakta ve planlar icra edilmektedir. Bütün bunlar bilinçli veya bilinçsiz metafor vasıtasıyla tecrübelerin kısmen yapıya kavuşma tarzı temelinde gerçekleşmektedir (Lakoff ve Johnson, 2005).

Günlük yaşamda kullanılan metaforlar; yapı, yönelim ve ontolojik metaforlar olarak sınıflandırılabilirler. Metafor çeşitlerini, birbirlerinden bağımsız hatlarla belirlemek oldukça zordur; fakat bu ayrıştırılmalar metaforların doğuşunu, çıkış noktasını ve özelliklerini vurgulamaya katkıda bulunmaktadır (Girmen, 2007).

Metafor, düşünme ve görselleştirme aracı olarak kullanılır ve kişinin dünya ve gerçeklik algısını sembolize eder; çevrede olup bitenler ve hafızalarda neler taşındığı konusunda yaratıcı bir fikir oluşturulmasını sağlar, durum veya süreçlerin nasıl algılandığını yansıtır. Eğer metafor gerçeğin yoktan var edilmesi yada yeniden yapılandırılmasının araçları olarak kabul edilmişse, bir düşünme ve görme biçimiyse ve bir algı aracı olarak ele alınması, eğitimde var olan sorunları başkalarının gözüyle görmemiz ile ilgili ve sorunların çözümüne katkı sağlamada araştırmacıya önemli fırsatlar sunabilir (Saban, 2011).

2.2.1. Yapı Metaforları

Bir kavramın bir başka kavram üzerinden farklı bir yapıya kavuşmasını sağlayan metaforlara yapı metaforları denilmektedir. Yani metaforun özü her hangi bir türdeki bir şeyi başka bir türdeki şeyi baz alarak anlamak ve yaşamaktır. Yapı metaforları, metaforların nasıl kavramsal olarak yapılandığını göstermektedir. Bir kavramın metaforik olmasının ve aynı kavramın gündelik yaşamdaki ritüelleri yapıya kavuşturması konusunda aydınlatıcı olması açısından tartışma kavramı ve tartışma savaştır kavram metaforu ele alındığında günlük hayatta kullandığımız bazı dilsel yapıların (metaforların) algılama tarzımızı, düşünme tarzımızı ve eylemde bulunma tarzımızı hangi örneklerle yapıya kavuştuğunu metaforun altındaki örneklerden de daha rahat anlayabileceğiz (Girmen, 2007).

Lakoff ve Johnson; yapı metaforlarını tanımlamak için “tartışma savaştır” metaforu incelendiğinde bağlayıcı kuralları olmayan bir tartışmada her ne olursa olsun sahip olunan her sözlü aracı – gözdağı verme, tehdit etme, otoriteye müracaat etme, hakaret etme, küçümseme, otoriteye meydan okuma, konudan kaçma, pazarlık, poh pohlama ve hatta rasyonel nedenler vermeyi deneme kendi lehine kullanarak saldırır, savunur, karşı saldırıya geçer vb. şeklinde ifade etmiştir (Lakoff ve Johnson, 2005).

Yapı metaforları; metaforların kavramsal yapısını ortaya koymaktadır. Yapı metaforlarının hem kültürel hem de evrensel özellikleri vardır. Yapı metaforlarına “Tartışma Savaştır” metaforu örnek verilebilir.

Tartışma Savaşdır

Tartışma sırasında her zayıf fikre saldırdı.

Onunla girdiğim hiçbir tartışmadan galip çıkamadım.

Argümanını yerle bir ettim.

Bireyler iki gruba ayrılarak, tartıştıkları kişiyi bir düşman gibi görebilirler. Bu durumda ya kazanır ya da kaybederler.

Lakoff ve Johnson (2005, s.91–92) yapı metaforlarını tanımlamak için “tartışma savaşdır” metaforu incelendiğinde bağlayıcı kuralları olmayan bir tartışmada her ne olursa olsun sahip olunan her sözlü aracı – gözdağı verme, tehdit etme, otoriteye müracaat etme, hakaret etme, küçümseme, otoriteye meydan okuma, konudan kaçma, pazarlık, poh pohlama ve hatta rasyonel nedenler vermeyi deneme kendi lehine kullanarak saldırır, savunur, karşı saldırıya geçer vb. şeklinde ifade etmiştir

2.2.2. Yönelim Metaforları

Yönelim metaforları, insanların çeşitli durumlarını başka kavramlarla aktarmaktır. Bu kavramlar; genellikle, fiziksel olarak bir tarafa yönelme biçiminde olmaktadır. Örneğin insanın “başının öne eğik” olması onun moralinin bozukluğunu, dertli veya depresyonda olduğunu belirtirken; “başının dik” olması gururlu ve pozitif bir ruh halinde olduğunu anlatır (Lakoff ve Johnson, 2003, s. 15).

Bu metaforların, yönelim olarak adlandırılmasının nedeni, uzay ve mekân doğrultusuyla ilişkili olmalarındandır. Yukarı-aşağı, içeri-dışarı, beriöte, derin-satın, merkez-çevre gibi. Bu uzay ve mekân yönelimleri, sahip olduğumuz türde bedenlere sahip olmamızda ve bedenlerimizin fiziksel çevrede fonksiyon icra ettiği gibi fonksiyon icra etmesinden doğar. Yönelim metaforları bir kavrama uzay ve mekan yönelimi verir, sözün gelişi; MUTLU OLAN YUKARIDADIR. MUTLU kavramını YUKARI (UP) yönelimli olması “Kendimi bugün yukarıda (iyi, hafif) hissediyorum” benzeri ifadelere yol açar. Bunun gibi metaforik yönelimler bireylerin keyiflerine tabi olduğu düşünülmemelidir.

Onların fiziksel ve kültürel tecrübelerimizde bir temeli vardır. Yukarı- aşağı, içeri- dışarı vb. karşıt yönelimler doğada fiziki olsa da, onlara dayanan yönelim metaforları kültürden kültüre değişebilir (Lakoff ve Johnson, 2005).

Bazı metaforlar, yönelim metaforları olarak adlandırılmaktadır çünkü uzay ve mekân yönleriyle ilişkilidirler. Yönelim metaforları, insan bedeninin fiziksel çevre içerisindeki hareketlerinin yönünden, bir başka deyişle insanın fiziksel yapısından beslenmektedir. Bu nedenle bir kavrama uzay ve mekân yönelimi verirler. Eğilme davranışı, genellikle keder ve depresyonu anlatırken; dik duruş ise, pozitif duygusal bir durumu anlatmaktadır. Ciddi hastalıklar, insanları yatıp uzanmaya zorlar. İnsanlar öldüklerinde fiziksel olarak toprağın altına girerler. Bir metaforun fizik temelini kültürel temelinden ayırmak oldukça zordur. Çünkü; kültürel tutarlılık fiziki temeli belirler (Girmen, 2007).

2.2.3. Ontolojik Metaforlar

Ontolojik metaforlar, insan zihinsel şemalarındaki soyut kavramları, daha belirgin ve daha somut biçime dönüştürmede kullanılırlar. İnsan; soyut kavramları, fiziksel nesnelere dönüştürerek onlar hakkında konuşabilir, kategorilere ayırabilir ve bunların sonucunda, bu kavramlar hakkında düşünebilir duruma gelir. Ontolojik metaforlar, farklı nesne türlerini belirler. Soyut bir kavram olan zihnin, ne olduğuna dair farklı metaforik modeller oluşturur. Somutlama aracı olarak kullanılan “zihin makinedir” metaforu, zihinsel yaşantının farklı boyutları üzerinde odaklanılmasını sağlar. Makine metaforu, açık-kapalı olabilen bir üretim kapasitesine, iç mekanizmaya sahip, bir enerji kaynağı ve işleyen durum olarak zihin anlayışı yapılandırır (Girmen, 2007).

Ontolojik metaforlar, günlük yaşamda ve hayatın diğer tüm bölümlerinde sürekli yer alır. Böylece kavramların daha kolay anlaşılması ve daha hızlı algılanması sağlanır. Örneğin, soyut olan “zihin” kavramı, anlaşılmayı kolaylaştırmak için “makine”ye benzetilmiştir. Burada zihin kavramı ve zihinle ilgili kavramlar gerçek hayattan benzetmelerle somutlaştırılmıştır (Lakoff ve Johnson, 2003, s. 26).

Kişileştirme; Ontolojik metaforların insan dışı varlıklara ve olgulara imgesel yolla insan özellikleri kazandıran türüne kişileştirme adı verilmektedir. Örneğin; *Enflasyon Bir Düşmandır* (Lakoff ve Johnson, 2005, s.58).

Ontolojik metaforlar, olayları, eylemleri, durumları kavramak için kullanılmaktadır. Soyut kavramlar metaforsuz eksiktir. Örneğin; büyü, cazibe, delilik, birleşme vb. metaforlar olmaksızın “aşk”, aşk değildir. Bu nedenle, ontolojik metaforların, yaşam içinde yaşam bulunduğu ve kullanılmasının kaçınılmaz olduğu söylenebilir (Girmen, 2007).

Metonomi; metonomi esas olarak bir referans işlevine sahiptir. Başka bir deyişle, bir şeyin diğerinin yerine geçecek biçimde kullanılmasına olanak sağlamaktadır. Referans aracı olma özelliğinin yanı sıra, metonominin anlamı sağlama amacı da bulunmaktadır. Metonomi atıfta bulunulan şeyin kimi niteliklerine özellikle odaklanılmasını sağlamaktadır. Kavram sisteminde “bütün yerine parça metonomisi” özel bir konuma sahiptir. Örneğin; üniversitede pek çok iyi kafa var. (=zeki insanlar) (Lakoff ve Johnson, 2005, s.61-63).

Ontolojik metaforlar soyut kavramları somutlaştırmaları açısından vazgeçilmezdir. Metaforlar olmaksızın birçok kavramın anlatılması çok zordur. Örneğin “yorgunluk” kavramını yorgunluk düzeyine göre “ölü gibi yorgunum” diyerek anlatmakla, “ufak bir molaya ihtiyacım var” demek çok farklıdır. “Yorgunluk” bu metaforlar kullanılmadan anlatılırsa, yorgunluk düzeyi belirsiz olur.

2.2.4. Metaforların İşlevleri

- *Adlandırma*; metaforlar genellikle gerçekliğe karşılık bulma ile ilgili uygun sözcüğün bilgi dağarcığımızda yer almaması gibi durumlarda, bilim terminolojisinin yapılandırılması sürecinde, dilin doğal bir özelliği olarak var olduğu bilinmektedir. Fakat bu süreç, sözlüğe yeni bir belirteç ilave etmekten çok, hali hazırdaki sözcüklerin işlevsel alanını genişleterek ortaya çıkar. Bu sebeple, ifade edilmeye çalışılan bu adlandırma, yeniden anlamlandırma değildir.

- *Soyut kavramların oluşturulması*; insanların yaşantıları yalnızca fiziksel değildir; hissi, zihni, kültürel ve metafizik yaşantılardan da söz etmek mümkündür. Fakat fiziki yaşantılarda ortak noktalar daha fazladır.
- *Yönlendirme*; metafor kullanılarak ortaya çıkan kalıplar, düşünce, davranış ve yaptıklarımızı şekillendirmektedir. Metaforlarla zihni modellerimiz arasında oldukça yakın ilişki vardır. Metafor, paradigmalarımızı ve yaşantılarımızı biçimlendirmekte, zihni ve duygusal yaşantılarımızı biçimlendirmekte, zihni ve duygusal yaşantılarımıza belli bir çerçeve kazandırmaktadır. Daha sonra bu kavramların kullanılmasıyla farklı diğer kavramlar anlaşılmaya çalışılmakta, benzetmeler ve istiareler yoluyla yeni zihni modeller oluşturulmaktadır.
- *Yeni bilginin üretimi*; metafor, bilinen hakikatler yardımıyla bilinmeyenleri anlamamıza yardımcı olmaktadır. Bir hakikatin özelliklerinden yola çıkarak başka bir hakikati anlayıp bunu yaşarken, çoğunlukla metaforları kullanırız. Metaforların zihinsel yaratıcılığı; zihnimizi mevcut ve bariz benzerliklerin, ilişkilerin ve fikirlerin ötesine, kendi oluşturdukları yeni benzerliklere, ilişkilere ve fikirlere yönlendirir. Metafor keşiftir; çünkü kelimenin yalnız bir biçimde daha önce taşıyamayacağı bir anlam boyutu ortaya çıkartılır, bu şekilde hem kelimenin hem de düşüncenin anlam yelpazesi genişler.
- *Psikolojik tesir*; metafor açık anlatımdan ziyade önemli bir etki kapasitesine sahiptir. Bundan dolayı da okuyucunun veya dinleyicinin tasavvur ve hayal olanağını zenginleştirir. Normal ifadedeki anlama, psikolojik etki katar.
- *Paradigmaların çeşitlendirilmesi*; yeni metaforlar, tecrübelerimize farklı bir bakış açısıyla yaklaşmayı ve böylelikle yeni kavramların, orijinal semantik anlamların ortaya çıkmasına olanak sağlar. Metaforun muallaklıklar açısından zengin olması, sonsuz çağrışımlara ve yorumlara açık olma niteliğinden kaynaklanan yaratıcı bir güçtür. Nihai olarak metafor bir seçim işlemidir ve bundan ötürü, nesnelere yeniden adlandırmak ve anlamlandırmak yoluyla “yeni dünyaları” özgürlüğüne giden kapıyı aralamaktadır.
- *İletişimsel ve eğitimsel işlevi*; ilk bakışta bozuk ifade ediş olarak görünen metaforik deyimler, asıl hedefine ancak okuyucunun yorumuyla kavuşur.

- *Metafor dil oyunudur*; metafor çözümlenmesi, dil oyununun belirli kurallara göre yapılan hakikat arayışıdır. Her oyunda olduğu gibi metaforlar bazı riskler içerir, ama “yeni bir anlamsal düzeye” çıkmayı da vaat eder (Nesterova, 2011).

Metafor ile bireyin zihninde bilgiyle ilgili anlamı oluşturması ve ortaya çıkan bu anlamı kendine mal etmesi söz konusudur. Bu süreçte, insanlar öğrenmeyi kendilerine sunulan şekliyle değil, zihinlerinde oluşturdukları şekilde yapılandırdıklarından öğrenmeleri kendilerine özgü özellikler taşır. Metaforlar, imajların meydana getirilmesinde ve yeniden yapılandırılmasında öğretmene ve öğrencilere büyük katkı sağlar. Metaforlar konu ile alakalı öncül resmi ortaya çıkartarak dikkati toplama görevini üstlenirler (Beşkardeş, 2007, s.47).

2.3. İlgili Çalışmalar

Saban (2009) tarafından gerçekleştirilen çalışmada öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin taşıdıkları zihinsel imgelerin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma 2006-2007 öğretim yılında Selçuk Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin altı farklı programında öğrenim gören 2847 öğretmen adayının katılımıyla gerçekleştirmiştir. Katılımcıların 1165'i (%40.9) erkek ve 1682'si (%59.1) kız öğrencidir. Katılımcıların %49'u sınıf öğretmeni adayı; %51'i alan öğretmeni adaylarından oluşmaktadır. Benzer şekilde, katılımcıların %51.2'si giriş düzeyindeki öğrencilerden (1. ve 2. Sınıf öğrencileri) ve %48.8'i mezun olma aşamasındaki öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının öğrenci kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeleri ortaya çıkarmak amacıyla her birinden “Öğrenci ... gibidir; çünkü ...” cümlesini tamamlanması istenmiştir. Toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen 156 adet geçerli metafor on bir kavramsal kategori altında toplanmıştır. Bu kategoriler “boş bir zihin olarak öğrenci”, “pasif bilgi alıcısı olarak öğrenci”, “bilgi yansıtıcısı olarak öğrenci”, “ham madde olarak öğrenci”, “özürlü bir varlık olarak öğrenci”, “itaatkâr bir varlık olarak öğrenci”, “sosyal sermaye olarak öğrenci”, “değerli bir varlık olarak öğrenci”, “kendi bilgisinin inşacıları olarak öğrenci”, “sosyal katılımcı olarak öğrenci” olarak belirlenmiştir. Analizler sonucunda sınıf öğretmenliğindeki öğrencilerin “boş bir zihin olarak öğrenci”, “bilgi yansıtıcısı olarak öğrenci”, “ham madde olarak öğrenci” ve “değerli bir varlık olarak

öğrenci” kategorilerini temsil eden metafor imgelerini, alan öğretmenliğindeki öğrencilere kıyasla daha çok ürettikleri görülmüştür. Alan öğretmenlerinin ise “pasif bilgi alıcısı olarak öğrenci”, “özürlü bir varlık olarak öğrenci” ve “itaatkâr bir varlık olarak öğrenci” kategorilerini temsil eden metafor imgelerini daha çok kullandıkları görülmüştür. Erkek öğretmen adayları “boş bir zihin olarak öğrenci”, “pasif bilgi alıcısı olarak öğrenci”, “ham madde olarak öğrenci” ve “özürlü bir varlık olarak öğrenci” kategorilerini temsil eden metaforları daha çok üretirken; kız öğrenciler “itaatkâr bir varlık olarak öğrenci”, “değerli bir varlık olarak öğrenci” ve “gelişen bir varlık olarak öğrenci” kategorilerini temsil eden metaforları daha çok üretmişlerdir. Çalışmanın önemli diğer bir bulgusu ise yapılandırmacı ve sosyal yapılandırmacı öğrenme yaklaşımını temsil eden metaforların çok az bir yüzde ile ifade edilmesidir.

Guerrero ve Villamil (2002), yaptıkları çalışmada 16 bayan ve 6 erkek öğretmenden kendi rollerini nasıl algıladıklarına dair metafor üretmelerini istenmiştir. Öğretmenler toplam 28 adet metafor üretmiştir. Bu metaforlar 9 kategori başlığında toplanmıştır. Buna göre öğretmenler işbirlikçi lider olarak öğretmen (teknik direktör), bilgi aktarıcı olarak öğretmen (ay, güneş), değişim ajanı olarak öğretmen (aslan terbiyecisi), yenilikçi olarak öğretmen (kaşif, üzeri açılan araba), sanatçı olarak öğretmen (çömlekçi) gibi kategoriler aracılığı ile öğretmen algıları ortaya çıkmıştır (Aktaran: Saban, 2006, s.466).

Özar (1999), “Mecaz (Benzetme) Yöntemi ile Öğretmenlerin Algılarına Dayanarak Bir Eğitim Kurumunun Yapısal ve İşlevsel Durumunun Belirlenmesi Üzerine Bir Durum Çalışması” adlı doktora araştırmasında Ankara’da özel bir eğitim kurumunun örgütsel yapısını ve işleyişini öğretmen algılarına göre belirlemeye çalışmıştır. Araştırmasının örneklemini rastgele örnekleme yöntemiyle seçilen 30 öğretmen oluşturmuştur. Öğretmen algıları yarı kontrollü mülakat yöntemiyle toplanmıştır. Okul örgütünün mevcut yapısını tanımlamak için öğretmenlerin tren, makine, fabrika, saat gibi mecazlar (metaforlar) kullandığı görülmüştür. Öğretmenlerin algıları çerçevesinde kurumsal yapı değerlendirilmiştir.

Saban (2004), tarafından gerçekleştirilen “Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar” adlı araştırmasında giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin sahip oldukları algıları, metaforlar aracılığı ile ortaya çıkarmıştır. Araştırmanın örneklemini Selçuk

Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim bölümü sınıf öğretmenliği anabilim dalında 2003-2004 eğitim öğretim yılı güz dönemidir. Öğretmenlik Mesleğine Giriş dersini alan 151 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri “Öğretmen.....gibidir; çünkü.....” veya “Öğretmenbenzer; çünkü....” cümlesinin tamamlanmasıyla elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarında içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Öğretmen kavramına ilişkin 54 metafor üretilmiş olup araştırmanın sonucunda öğretmen adaylarının % 64’ü öğretmeni bilgi kaynağı ve aktarıcı, öğrencileri şekillendirici ve tedavi edici kişiler olarak algıladığı ortaya çıkmıştır.

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu (1998) tarafından Hacettepe Üniversitesi personeline yaptırılan bu çalışmada devlet yurtlarında barınan öğrencilerden 2498 tanesi psikolojik sorunları olduğunu belirtmiştir. Ancak bu öğrencilerden sadece % 11,8’nin kendisine yardımcı olması amacıyla psiko-sosyal servise başvurmayı tercih ettiği tespit edilmiştir. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun sorunlarını çözme konusunda arkadaşlarından yardım almayı tercih ettiği görülmüştür. Oysa kapasitesi 500 ve üzeri olan devlet yurtlarında psiko-sosyal hizmetler verilmektedir. Bu servislerde psikolog ve sosyal çalışmacılar görev yapmaktadır. Bu servis; öğrencilere akademik ve kişisel konularda profesyonel hizmet vermektedir. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Servisi, öğrencilerin bireysel, sosyal ve akademik gelişimlerini desteklemeyi ve üniversite yaşamına uyum için gerekli olan becerileri kazandırmayı hedefler. Bu birimde danışmanlar, öğrencilerin içinde buldukları durumu net ve objektif bir şekilde görebilmeleri ve gerekli kararları verebilmeleri için hizmet verirler.

Picker ve Berry (2000) çalışmalarında beş farklı ülkeden yedinci ve sekizinci sınıf öğrencilerinin bir matematikçiyi çalışırken çizmelerini istemiş, öğrencilerin beşte biri ise kendi öğretmenini çizmiştir. Aynı zamanda bu çalışmada öğrencilerin resimleri incelendiğinde, matematik öğretmenlerini aşağılayıcı, şiddet uygulayan, tehditkâr, elinde silahla zorla öğrenciye bir şeyler yaptırmaya çalışan katı insanlar olarak betimledikleri görülmüştür (Akt: Uçar ve diğerleri, 2010).

Saban (2007), lisansüstü öğrencilerin nitel araştırma yöntemine ilişkin algıları adlı çalışmasında, “nitel araştırma yöntemleri” dersini alan 21 yüksek lisans öğrencisinin nitel araştırma yöntemine ve bu yöntemin öğretimine ilişkin algılarının ne olduğu sorusuna cevap aramıştır. Öğrencilerin nitel araştırma yöntemleri dersinde bir nitel araştırma

makalesi analiz etmeleri istenmiş ve araştırma sonucunda elde ettikleri kazanımlar dört ana tema etrafında yoğunlaşmıştır:

- Nitel araştırma metodolojisinin farklı bilim dallarındaki kullanımı konusunda iyi bir anlayış geliştirme
- Nitel araştırma metodolojisine olan ilginin artması
- Nitel araştırma metodolojisi hakkında iyi bir anlayış geliştirme
- Nitel araştırma metodolojisinin uygulanması için fikir ve cesaret kazanma

Benzer şekilde, öğrencilerin bu derste bir nitel araştırma projesi gerçekleştirmekle elde ettikleri kazanımlar üç ana tema etrafında yoğunlaşmıştır:

- Nitel araştırma metodolojisinin uygulanmasına ilişkin iyi bir anlayış geliştirme
- Yüksek lisans tezinde kullanılacak yöntem ve tekniklere ilişkin iyi bir anlayış geliştirme
- Nitel araştırma metodolojisinin bilimsel araştırma geleneği içindeki yeri ve önemine ilişkin iyi bir anlayış geliştirme

Buna ek olarak, öğrencilerin bu derste gerçekleştirdikleri projeleri sınıfta sunmakla elde ettikleri kazanımların aşağıdaki dört tema etrafında yoğunlaştığı görülmüştür:

- Nitel araştırma metodolojisi hakkında iyi bir anlayış geliştirme
- Genel olarak sunum konusunda bilgi ve beceri geliştirme
- Nitel araştırma metodolojisinin uygulamadaki önemine ilişkin iyi bir anlayış geliştirme
- Kendine güven duygusunu ve profesyonellik hissini geliştirme

Araştırmanın bulgularına göre öğrenciler dersin projeler yoluyla işlenmesi hakkında “olumlu görüş” bildirmişlerdir. Öğrenciler “nitel araştırmacı” hakkında 18 adet farklı metafor üretmiştir (“dedektif”, vb). Öğrenciler nitel araştırmaya ilişkin bir dersin öğretmen yetiştirme programlarında yer almasının “önemli” olduğunu düşünmektedir. Nitel araştırma metodolojisinin öğretimini amaçlayan bir ders, ilki “teori” ikincisi de “uygulama” ağırlıklı olacak şekilde en az iki dönemden oluşmalıdır görüşü ileri sürülmüş, üretilen metaforlardan da yararlanılarak lisansüstü öğrencilerin nitel araştırma

metodolojisine ilişkin algılarının ortaya konmasına yardımcı olacak ön öğrenmeler ortaya konmuş ve bu dersin işlenişi hakkındaki öneriler sunulmuştur.

Dönmez (2008), “ Türk Eğitim Sisteminde Kullanılan Yönetici Metaforları” isimli çalışmasında okul yöneticilerinin kullandıkları metaforlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma evrenini Kayseri merkez ilçeleri olan Kocasinan ve Melikgazi ilçelerinden 41 müdür, 18 müdür vekili, 2 müdür başyardımcısı ve 80 müdür yardımcısı olmak üzere toplam 141 okul yöneticisi oluşturmuştur. Araştırmada veriler görüşme yapılarak ve anket kullanılarak toplanmıştır. Kategorik ve likert ölçeğinin esas alınması ile oluşan anket formunda son soru açık uçlu olmak üzere 56 adet soru bulunmaktadır. Toplanan veriler üzerinde SPSS for Windows 13 paket programı ile frekans, yüzde, ortalama, standart sapma ve ki-kare testi analizleri yapılmıştır. Oluşturulan metaforlar “yönlendirici ve lider”, “çalışkanlık ve birleştiricilik”, “yönlendiren ve çok sorumluluk taşıyan” grupları altında toplanmıştır. Okul müdürü, müdür vekilleri, müdür başyardımcıları ve müdür yardımcıları tarafından en çok kullanılan metaforlar “anne-baba, aile reisi, orkestra şefi” şeklindedir.

Çelikten (2006), “Kültür ve Öğretmen Metaforları” adlı çalışmasında uluslararası alan yazını taramış, eğitim sistemimizde kullanılan kültür ve öğretmen metaforlarını tespit etmeye çalışmıştır. Metaforlar ve görsel imajlar kullanarak, eğitimcilerin kendi rolleri ve sorumlulukları, eğitimin doğası ve öğretmen öğrenci ilişkileri hakkında daha derin bir anlayışa sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Eğitim sisteminde kullanılan, öğretmen ve öğrenciler üzerinde olumlu etkiler bırakan öğretmen metaforlarını anne-baba, bahçıvan, inci istiridyesi ve doktor metaforları olarak tespit etmiştir.

Öztürk (2007), “Sosyal Bilgiler, Sınıf ve Fen Bilgisi Öğretmen Adaylarının ‘Coğrafya’ Kavramına Yönelik Metafor Durumları” isimli çalışmasında coğrafya konularında öğretim yapacak öğretmen adaylarının “coğrafya” kavramına yönelik sahip oldukları algıları ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Araştırmaya 2006-2007 eğitim ve öğretim yılı Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Anabilim Dalı’ndan 131 öğrenci (69 kız- 62 erkek), Fen Bilgisi Öğretmenliği Anabilim Dalı’ndan 115 öğrenci (53 kız- 62 erkek) ve Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı’ndan 115 öğrenci (54 kız- 57 erkek) olmak üzere 357 son sınıf öğrencisi katılmıştır. Araştırmada veriler “Coğrafya... gibidir; çünkü...” sorusuyla toplanmıştır. Araştırmanın verileri içerik analizi

tekniki kullanılarak incelenip yorumlanmıştır. Araştırmanın sonucunda “coğrafya”yı “yaşam kaynağı-yaşamın kendisi” olarak gören öğrencilerin oranı %33; “yaşam alanı” olarak gören öğrencilerin oranı %23.2; “yol buldurucu-yönlendirici” olarak gören öğrencilerin oranı %8.1 ve “farklı branşları barındırıcı” olarak gören öğrencilerin oranı %7.5 olarak tespit edilmiştir. Coğrafyayı yaşamın kendisi olarak ilişkilendiren öğrencilerin oranı %56’dır.

Köksal (2010), “İlköğretim Birinci Sınıf Öğrencilerinin, Ebeveynlerinin ve Öğretmenlerinin ‘Okuma-Yazma’ Kavramına Yükladıkları Anlamlar: Metaforik Bir Analiz” isimli çalışmasında ilköğretim birinci sınıf öğrencileri, onların öğretmenleri ve öğretmenlerinin gündelik hayatta kullandıkları metaforlar yardımıyla okuma-yazma kavramını nasıl algıladıklarını ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu amaçla Tokat ili Almus ilçesinden 112 birinci sınıf öğrencisi, 101 ebeveyn ve 15 ilköğretim birinci sınıf öğrencisiyle çalışmıştır. Veri toplama aracı olarak 3 bölümden oluşan görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılara görüşme formunun 1. bölümünde okuma-yazmaya yükledikleri genel anlamları bulmaya yönelik 15 adet soru; 2. bölümde örnek durumlarla katılımcıların okuma-yazmaya yükledikleri yaşama dönük anlamları bulmaya yönelik 5 adet soru; 3. bölümde katılımcıların okuma-yazmaya yönelik oluşturdukları metaforları belirlemeye yönelik 3 adet soru yöneltilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilip yorumlanmış, kavram haritası yöntemiyle şekillendirilmiştir. Katılımcıların okuma yazma bilenlere karşı olumlu algılara sahip oldukları; “okuma-yazma” kavramına ve okuma yazma bilenlere yönelik olumlu metaforlar üretirken, okuma-yazma bilmeyen insanlara karşı olumsuz metaforlar geliştirdikleri gözlemlenmiştir.

Aydoğdu (2008), “İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları ile İdeal Okul Algılarının Metaforlar (mecazlar) Yardımıyla Analizi” adlı çalışmada, ilköğretim öğrenci ve öğretmenlerinin, okul yaşamına ilişkin sahip oldukları algılar ile ideal okul yaşamına ilişkin tasarladıkları algıları metaforlar yardımıyla ortaya çıkarmayı amaçlamıştır. Çalışmanın sonucunda ilköğretim okullarının temel işlevlerinin, bilgi vermek, korumak ve güven vermek, yeni nesli yetiştirmek ve onları şekillendirmek olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca okulların aşırı disiplinli bir yer olarak algılandığı görülmüştür. Öğretmenlerin temel rollerinin bilgi aktarmak, korumak ve güven vermek, yeni nesli yetiştirmek ve şekillendirmek olduğu açığa çıkmıştır. Öğrencilerin

rollerinin ise büyüme, yetişme, bilgi almak, otoriteye uymak, düzenli ve disiplinli bir şekilde çalışmak, öğretmenin istediği sekle girmek olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen ve öğrencilerin büyük bir kısmı, okul yöneticilerini kaba, zararlı, aşırı otoriter kişiler olarak algılamışlardır.

Boydak-Özan ve Demir (2011), “Farklı Lise Türlerine Göre Öğretmen ve Öğrencilerin Okul Kültürü Metaforu Algıları” isimli çalışmalarında farklı lise türlerine göre öğretmen ve öğrencilerin “okul kültürüne” yönelik algılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu Muş il merkezinde bulunan Endüstri Meslek Lisesi’nden 48 öğrenci 10 öğretmen, Kız Meslek Lisesi’nden 42 öğrenci 16 öğretmen, Genel Lise’den 79 öğrenci 10 öğretmen, Anadolu Lisesi’nden 45 öğrenci 10 öğretmen olmak üzere toplamda 214 öğrenci 45 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma verileri yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu ile toplanmıştır. Katılımcılardan “Okul... benzer; çünkü...” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Toplanan veriler içerik analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Tüm okul türlerinde öğrenci ve öğretmenlerden alınan yanıtlarda “aile” metaforu öne çıkmıştır. Öğretmenlerin eğlence imgesi altında hiçbir metafor kullanmadıkları gözlenmektedir.

Alpaslan (2007), “Sanayi Ve Bilgi Toplumu Yönetim Metaforlarının Karşılaştırılması” adlı çalışmada, yorumlayıcı epistemolojiden hareketle dilin öneminin farkına varmak, post-modern bakış açılarına örnek teşkil etmek ve alternatif düşünme biçimlerini geliştirmeyi hedeflemiştir. Sonuç olarak, saptanan dilbilimsel bakış açısı ve bilimsel duruş yönetim disiplinini farklı bir biçimde keşfedilmesine yönelik bir fırsat sağladığını belirtmiştir. Bunun yanında belirlenen metaforların, dönemlerin belirgin yönlerinin temsilleri iken aynı zamanda bilim diline yerleşmiş kullanımlar olma özelliği taşıdığını belirtmektedir.

Cerit (2008), “Öğretmen Kavramına İlişkin Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yönetici Görüşleri” isimli araştırmasında öğretmen kavramına ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin algılarını metaforlar kullanarak analiz etmeyi amaçlamıştır. Araştırmada öğretmen kavramı ile ilgili “Öğretmen melektir.”, “Öğretmen bakıcıdır.”, “Öğretmen yıkıcı ve zarar vericidir.”, “Öğretmen otoriter kişidir.”, “Öğretmen bilgi kaynağı ve dağıtıcıdır.”, “Öğretmen anne/babadır.”, “Öğretmen arkadaştır.”, “Öğretmen üreticidir.”, “Öğretmen gardiyandır.”, “Öğretmen rehberdir.”, “Öğretmen bahçivandır.”, “Öğretmen hâkimdir.”,

“Öğretmen danışmandır.”, “Öğretmen koçtur.”, “Öğretmen çevresini aydınlatan kişidir.”, “Öğretmen heykeltıraştır.” metaforları kullanılmıştır. Araştırmada veriler anket yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın çalışma alanını 2004-2005 eğitim-öğretim yılında Bolu il merkez ilçe sınırları içerisinde bulunan 19 ilköğretim okulunda okuyan 600 5.sınıf öğrencisi ile görev yapan 203 öğretmen ve 51 yönetici oluşturmaktadır. Toplanan veriler üzerinde yapılan analiz sonucunda öğretmen bilgi kaynağı ve dağıtıcısı, anne/baba, arkadaş, rehber ve çevresini aydınlatan kişi olduğu metaforları kabul görürken; öğretmen, bahçıvan, otoriter kişi, bakıcı, gardiyan, yıkıcı ve zarar verici kişi metaforları ise tercih edilmemiştir. Ayrıca öğrenciler ile öğretmenlerin görüşleri arasında anlamlı fark olduğu tespit edilmiştir.

Girmen (2007), “İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma Ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları” adlı çalışmasında, ilköğretim besinci sınıf öğrencilerinin konuşma ve yazma sürecinde metafor kullanma durumlarını incelemiştir. Sonuçta, ilköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin Türkçe dersinde, konuşma ve yazma sürecinde metaforlara yer verdiklerini; öğrencilerin konuşma ve yazma sürecinde en çok yapı metaforları kullandıklarını; deyim, atasözü, kişileştirme, benzetme, metonomi öğrencilerin kullandıkları diğer metafor türleri olduğunu, öğrencilerin konuşma sürecinde en az kullandıkları metafor türü atasözü olduğunu bulmuştur. Bunun yanında, 5. sınıf kız ve erkek öğrencilerinin metafor kullanma durumlarının farklılık gösterdiğini, erkek öğrencilerin, kız öğrencilere göre, konuşma ve yazma sürecinde daha çok metafor kullandıklarını; öğrencilerin okuma yaşantı ve durumları, onların metafor kullanım durumlarını etkilediğini belirtmiştir. Okul dışı zamanlarını dil becerileri açısından daha zengin uyarıcılarla geçiren öğrencilerin, diğer öğrencilere göre daha çok metafor kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Ayrıca okulların oldukça disiplinli otoriter ve kaotik bir atmosfere sahip olduğunu bulmuştur.

A. Taşdemir ve M. Taşdemir (2011), “Öğretmenlik ve Öğretim Süreci Üzerine Öğretmen Metaforları” isimli çalışmalarında öğretmenlerin öğretmenlik mesleği ve görev sürecine yönelik kullandıkları metaforlar sayesinde öğretmenlik mesleği ve öğretmenlerin görev sürecini nasıl tanımladıklarını ortaya çıkarmaya çalışmışlardır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Kırşehir ilinden 65 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen 7 adet maddeden

oluşan “metafor oluşturma” formuyla toplanmıştır. Toplanan veriler içerik analizi yöntemlerinden frekans analizi yoluyla incelenmiştir. Öğretmenler, en fazla metaforu öğrencileri tanımlarken en az metaforu mevzuatı tanımlarken kullanmıştır. En fazla olumsuz metafor kullanımı sırasıyla yasal mevzuatı, yöneticileri ve velileri tanımlama sırasında üretilirken; en az olumsuz metafor kullanımı ise öğretmenlik mesleğini ve öğrencileri tanımlarken üretilmiştir.

Evcim (2008), “Örgüt Kültürünün Algılanmasında Metaforların Rolü” adlı çalışmada, örgüt kültürünün örgüt üyelerince algılanmasında diğer bir ifadeyle örgüt üyelerince ortak anlamlar yaratılmasında metaforların rolünün ortaya konulmasını amaçlamıştır. Ayrıca bir örgütün kültürünü anlamada/betimlemede metaforların kullanılma imkânının araştırılması ve bir örgütün kültürünü yansıtmada metaforların; değer ve tutum ifadelerinin yerini tutup tutmayacağını araştırılması amaçlamıştır. Sonuçta, örgütsel ortamın modern örgüt kültürüne, klasik örgütsel yapıdan daha yakın olduğunu ortaya koymuştur. Diğer bir deyişle örgütsel ortamın, çalışanları modern bir çalışma kültürüne yönlendirecek biçimde kullanıldığı görülmüştür.

Güveli ve diğerleri (2011), çalışmalarında öğrencilerin matematik ile ilk deneyimlerinde önemli rol oynayan sınıf öğretmeni adaylarının matematik kavramına yönelik metafor algılarını belirlemeyi amaçlamışlardır. Bu amaçla matematik kavramına yönelik algıları renk, besin türü, ulaşım aracı, oyun türü, mevsim ve canlı türü metaforları yardımıyla irdelemeye çalışmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 öğretim yılında Rize Üniversitesi Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmeliği Anabilim Dalında öğrenim gören toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Öğrencilerden “Eğer matematik bir renk (besin türü, ulaşım aracı, oyun türü, mevsim ve canlı türü) olsaydı ... olurdu. Çünkü ...” cümlelerini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen verilerin analizi sonucunda öğretmen adaylarının matematiğe yönelik algılarına ilişkin özellikle “heyecan verici bir ders olarak matematik”, “zor ve sıkıcı bir ders olarak matematik”, “birçok konudan oluşan matematik” algılarının öne çıktığı görülmektedir.

Ünal ve Ünal (2010) çalışmalarında, lisede görev yapan öğretmen ve öğrencilerin, okulun rehber öğretmeni ile ilgili algılarını, metaforlar aracılığıyla tespit etmeyi amaçlamışlardır. Araştırmada durum çalışması desenlerinden biri olan iç içe geçmiş çoklu durum deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu; Konya'nın Selçuklu

ilçesindeki bir genel lisenin on birinci sınıfında 2007–2008 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 89 öğrenci ve bu okulda görev yapan 25 öğretmenin tamamı oluşturmuştur. Veriler açık uçlu anket yoluyla toplanmıştır. Ankette katılımcılardan “Rehber öğretmen ...’ya benzer, çünkü ...” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilmiştir. Rehber öğretmenin mesleki özellikleri temasının alt temalarına göre; bilgi verici, yararlı, güven duyulan alt temaları; rehber öğretmenin kişisel özellikleri temasının alt temalarına göre ise; çalışkan, sakınılması gereken, hayatı güzelleştiren, sabırlı, demokrat alt temaları oluşturulmuştur. Elde edilen bulgulara göre; rehber öğretmen rehberlik ilkelerine uygun davranmakta olup kendisini mesleğine adanmıştır. Rehber öğretmenin mesleki özelliklerine öğrenciler, kişisel özelliklerine ise öğretmenler daha fazla dikkat çekmişlerdir.

Oflaz (2011), araştırmasında ilköğretim öğrencilerin matematik ve matematik öğretmenine ilişkin sahip oldukları algıları metaforlar aracılığıyla ortaya koymayı amaçlamıştır. Öğrencilerin nasıl bir matematik öğretmeni istediklerini belirlemeye çalıştığı çalışmada “ Matematik... gibidir, çünkü...” ve “Matematik öğretmeni... gibidir, çünkü...” cümlelerinin tamamlanmasıyla verileri toplamıştır. Öğrencilerin matematik öğretmeninde bulunmasını istedikleri özellikleri ise açık uçlu sorularla elde etmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Sivas ilinde bulunan 2 ilköğretim okulunda öğrenim gören 40 tane sekizinci sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Toplanan verilerin analizi sonucunda, ilköğretim öğrencilerinin espri yapan, ilgili, sevecen, onlara yardımcı olan, kolayca soru sorabildikleri ve anlamadıklarında onlara kızmayan bir matematik öğretmeni istedikleri tespit edilmiştir.

Polat (2010), “İlköğretim 6.-7. Sınıf Öğrencilerinin Matematik Kavramına İlişkin Kullandıkları Metaforlar” isimli çalışmada ilköğretim altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerin gündelik hayatlarında kullandıkları metaforlar yardımıyla “matematik” kavramına ilişkin algılarını belirlemeyi amaçlamıştır. Çalışma Tokat ili merkez ilköğretim okullarında öğrenim gören 73 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veriler görüşme formlarıyla toplanmış toplanan veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Sonuç olarak, katılımcıların matematik kavramına karşı olumlu algılara sahip oldukları; matematik kavramına ve matematik bilenlere yönelik olumlu metafor geliştirdikleri, matematik bilmeyen insanlara karşı ise olumsuz metafor geliştirdikleri gözlenmiştir.

Uçar ve diğeri (2010), “İlköğretim Öğrencilerinin Matematik, Matematik Öğretmenleri ve Matematikçiler Hakkındaki İnançları” isimli çalışmalarında ilköğretim öğrencilerinin matematik hakkındaki düşüncelerini ortaya çıkarmayı amaçlamışlardır. Araştırmaya bir dershaneye giden 19 tane altı, yedi ve sekizinci sınıf öğrencisi gönüllü olarak katılmıştır. Öğrencilerle yaklaşık kırk dakika süren görüşmeler yapılmıştır. Yapılan görüşmelerde hayallerindeki matematikçinin resimlerini çizmeleri istenmiştir. Görüşme kayıtları ve resimlerin analizi sonucunda öğrencilerin matematiği çoğunlukla hesaplama, sayılar ve işlemler olarak yorumladığı görülmüştür. Öğrenciler problem çözmeyi test sorusu çözmek, matematikte başarılı olmayı ise hızlı ve doğru hesap yapma olarak yorumlamışlardır. Bu durumda ülkemizde yapılan genel sınavlarında etkisinin olduğu düşünülmektedir. Matematikte başarı için zeki olmanın yeterli olduğunu ve matematikçilerin genelde sayılarla uğraşan, sosyal olmayan, yalnız, içe kapanık, sessiz ve sinirli insanlar olduğunu ifade etmişlerdir.

Semerci (2007) araştırmasında, “Program geliştirme kavramına ilişkin metaforlarla yeni ilköğretim programlarına farklı bir bakış” geliştirmeyi amaçlamıştır. Araştırmada, tarama ve nitel analiz tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın evreni, Şubat 2007’de Elazığ Aziz Gül İlköğretim Okulu’nda yeni ilköğretim programlarıyla ilgili verilen seminere devam eden 4-8. sınıflarda görev yapan 141 branş öğretmenidir. Örneklem ise, bu öğretmenler içinden seçilen 106 öğretmendir. Araştırma evreninin örnekleme oranı % 75.18’olarak belirtilmiştir. Krejcie ve Morgan (1970, s.608)’a göre, bu oranın araştırma için yeterli olduğu araştırmacı tarafından düşünülmüştür. Araştırma anketinde gerekçesiyle birlikte 41 metafor ve iki açık uçlu soru bulunduğu araştırmacı tarafından belirtilmiştir. Anketin kapsam geçerlilik oranı 0.80 bulunmuştur. Araştırma bulguları şu şekildedir: Program geliştirme kavramına ilişkin birinci öncelikli 10 metafor ile genel öncelikli 10 metafor arasındaki ağaç, milli takım, internet, rüya, kişiliği oluşmamış çocuk ve pusula metaforları olmak üzere altı (6) metafor ortak görünmektedir. Her iki öncelikte de, ağaç metaforunun birinci sırada yer almasının ilgi çekici bir nokta olduğu dile getirilmiştir.

Aydın ve Pehlivan (2010), Türkçe Öğretmeni Adaylarının “öğretmen” ve “öğrenci” kavramlarına ilişkin oluşturdukları metaforları toplamak ve toplanan metaforları çeşitli kategoriler altında sınıflandırarak Türkçe Öğretmeni Adaylarının algılama biçimlerini ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmada, elde ettikleri verileri nitel araştırmaya dayalı

olarak önce içerik analizi ile değerlendirmiş, daha sonra baskın kategoriye sahip gruplara ki-kare testi uygulamışlardır. Çalışmada öğretmen için oluşturulan kategoriler:

- Bilgi kaynağı olarak öğretmen
- Üretici ve biçimlendirici olarak öğretmen
- İyileştirici ve onarıcı olarak öğretmen
- Yol gösterici ve yönlendirici olarak öğretmen
- Örnek olarak öğretmen
- Güç göstergesi olarak öğretmen şeklindedir.

Çalışmada öğrenci için oluşturulan kategoriler:

- Bilgi alıcısı olarak öğrenci
- Üretilen ve biçimlendirilen olarak öğrenci
- Yansıtıcı olarak öğrenci
- Çaba gösteren olarak öğrenci
- Sınırlandırılan olarak öğrenci şeklindedir.

Çalışmada ortaya çıkan sonuç, Türkçe Öğretmeni Adaylarının çoğunlukla öğretmeni bilgi kaynağı, öğrenciyi de bilgi alıcı olarak gördükleri şeklindedir. Bir diğer önemli sonuç ise Türkçe Öğretmeni Adaylarının bir kısmının öğretmeni üretici ve biçimlendirici; öğrenciyi de üretilen ve biçimlendirilen olarak görmesidir. Araştırmacılara göre çalışmada belirtilen bulgular doğrultusunda Türkçe Öğretmeni Adaylarının geçmişten gelen yaşantılarına bağlı olarak aldıkları eğitimin onları modern eğitim anlayışına yöneltici nitelikte olmadığını söylenebileceği görülmüştür.

Yılmaz, Göçen ve Yılmaz (2013), çalışmalarında, öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metaforlar aracılığıyla belirlemeyi amaçlamışlardır. Araştırma verilerini, 2011-2012 güz döneminde Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümünde, beş farklı ana bilim dalında öğrenim gören 370 öğretmen adayından elde etmişlerdir. Açık uçlu sorulardan anket formları aracılığıyla topladıkları araştırma verilerinin analizinde nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz tekniğini kullandıklarını belirtmişlerdir. Çalışmada öğretmen adaylarının, öğretmen kavramını anne-

baba, aile, bahçıvan, rehber, ışık, çoban gibi metaforlarla açıkladıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarının oluşturduğu metaforları araştırmacılar;

- Şekillendirici öğretmen
- Yol Gösterici öğretmen
- Bilgi Kaynağı öğretmen
- Statüsüz öğretmen
- Esnek öğretmen
- Model öğretmen
- Kutsal bir iş yapan öğretmen, kategorileri altında toplamışlardır.

Sonuç olarak öğretmen kavramının birden fazla ve birbirinden farklı metaforla açıklandığı görülmüştür.

Dede (2006), “Öğrencilerin Matematiğe Yönelik Duyuşsal Özelliklerinin Belirlenmesi” isimli çalışmasında 2005-2006 eğitim-öğretim I. yarısında Sivas ili merkezindeki beş ilköğretim okulunda 6., 7. ve 8. sınıflarında öğrenim gören 370 öğrenci ve beş lisede 9., 10. ve 11. sınıflarında öğrenim gören 422 öğrenci olmak üzere toplam 792 ilköğretim ve lise öğrencisi ile çalışmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen 18 maddeden oluşan ölçeği cevaplandırmaları için öğrencilere 20 dakikalık süre verilmiştir. Verilerin analizi SPSS 10.0 paket programı ile yapılmıştır. Toplanan verilerin analizi sonucunda genel olarak hem ilköğretim II. kademe hem de lise öğrencilerinin matematiğe yönelik ilgilerinin, öz yeterlik inançlarının, okula ve öğretmene yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Matematiğe yönelik öz yeterlik inançlarına bakıldığında ilköğretim öğrencilerinde 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin 6. sınıf öğrencilerine göre yüksek iken; lise öğrencilerinde sınıf düzeyleri arttıkça matematiğe yönelik ilginin azaldığı görülmektedir. Ayrıca lise öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça okula ve eğitime verdikleri değerin azaldığı görülmüştür. Araştırmanın sonucunda hem ilköğretim II. kademe hem de lise öğrencileri için duyuşsal özelliklerin matematik başarısı için anlamlı yordayıcı olduğu belirlenmiştir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problemi ve alt problemlerinin çözümüne ilişkin yöntem açıklanmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın modeli, araştırmanın katılımcıları, veri toplama araçlarının geliştirilmesi, verilerin çözümlenmesi ve yorumlanması ele alınmıştır.

2.1. Araştırma Modeli

Kredi Yurtlar Kurumunda barınan yükseköğretim öğrencilerinin “yurt” a ilişkin sahip oldukları metaforik algılarının karşılaştırılmasını amaçlayan bu araştırma, tarama modelindedir. Tarama modelleri, geçmişte yada var olan bir durum, konu ya da olaya ilişkin geniş kitlelerin görüşlerini betimlemeyi hedefleyen araştırmalardır. (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz, Demirel, 2012) Tarama modeli, genel tarama ve örnek olay taramaları olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Bu çalışmada genel tarama modeli kullanılmıştır. Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya varmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinde yapılacak tarama çalışmasıdır(Karasar,1984).

Elde edilen sonuçlardan mevcut durum ortaya konulmaya ve değerlendirilmeye çalışılmıştır. Bu yönüyle araştırma betimsel nitelik taşımaktadır. Metafor nitel verilerin toplanmasında durum, olay ve olguyu var olduğu haliyle resmetmeyi sağlar (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

2.2.Evren ve Örneklem

2013-2014 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Üsküdar, Kadıköy, Beykoz, Ataşehir ilçelerinde Kredi Yurtlar Kurumuna bağlı toplam 5 adet devlet yurdu bulunmaktadır. Bu yurtlardan Üsküdar’daki Altunizade Erkek Öğrenci Yurdu, Beykoz’daki Anadolu Hisarı Kız Yurdu, Ataşehir ’deki Ataşehir Kız Yurdu ve Vali Muammer Güler Kız yurdu,

Kadıköy’deki Akkadın Hacı Mustafa Tarhan Kız yurdu olarak hizmet vermektedir. Bu yurtlarda toplam 2250 öğrenci kalmaktadır. Araştırmanın örneklem grubunu bu yurtlarda kalan 520 öğrenci oluşturmaktadır.

2.3.Verilerin Toplanması

Araştırmanın veri kaynağını anketlerle toplanan veriler oluşturmaktadır. Araştırmanın veri toplama aracı olan ilgili anket hazırlanmadan önce, daha önce metaforların bir algı aracı olarak kullanıldığı ilgili literatür taraması yapılmış ve ilgili bilgiler edinilmiştir.

İlgili araştırmaların incelenmesi sonucu araştırmacı tarafından 2 adet açık uçlu soru hazırlanmış ve anket, uzman görüşü alınarak tamamlanmıştır.

Araştırmada öncelikle, araştırmaya katılan öğrencilerin “yurt” kavramına ilişkin oluşturdukları metaforları belirleyebilmek amacıyla öğrencilere 2 bölümden oluşan anket formu dağıtılacaktır. İlk bölümde ad-soyad, cinsiyet, ve okul adı bölümlerinin yer aldığı genel bilgiler; ikinci bölümde ise ayrı ayrı hazırlanmış, 2 adet açık uçlu soru bulunmaktadır.

Araştırma verilerini toplamak için niteliksel araştırma yöntemlerinden içerik analizi kullanılmıştır

2.4.Verilerin Analizi

Elde edilen veriler; içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiştir. İçerik analizinde temel amaç; toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. Betimsel analizde özetlenen ve yorumlanan veriler, içerik analizinde daha derin bir işleme tabi tutulur ve betimsel bir yaklaşımla fark edilemeyen kavram ve temalar bu analiz sonucu keşfedilebilir (Yıldırım ve Şimşek 2011). Bu amaçla toplanacak olan veriler, belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirilecek, mantıklı bir biçimde ilişkilendirilip, buna benzer anlamı yansıtan kavramlar temalar halinde ayrıştırılmıştır.

Veri toplama araçlarına verilen cevaplar SPSS (Statistical Package for Social Sciences) paket programı yüklenerek analiz edilmiştir. Araştırmada konu ile ilgili katılımcıların görüşlerinin analizinde frekans ve yüzde değerleri kullanılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde verilerin çözümlenmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Bu bölüm iki alt başlıktan oluşmaktadır. İlk bölümde araştırmaya katılan yurt öğrencilerinin demografik özelliklerine ait betimleyici istatistiklere, ikinci bölümde ise gerçekleştirilen metafor analizine ait bulgulara yer verilmiştir.

4.1. Yurt Öğrencilerine Ait Demografik Özellikler

Yurt Öğrencilerinin cinsiyet değişkenine, gelirlerini nasıl algıladıkları, yurttan kalma süreleri ve yurttan kalma sebeplerine göre dağılımları bu bölümde yer almaktadır.

Tablo 1: Yurt Öğrencilerinin Cinsiyet Dağılımları

	N	%
Kadın	333	64
Erkek	187	36
Toplam	520	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 333'ü (%64) kadın ve 187'si (%36) erkeklerden oluşmaktadır. Tabloda da görüldüğü üzere araştırmada yer alan kadın öğrencilerin sayısı erkek öğrencilerin sayısına kıyasla daha fazladır.

Tablo 2: Yurt Öğrencilerinin Gelir Durumu Algılarına Göre Dağılımları

	N	%
Yüksek	8	1,5
Orta	385	74
Düşük	127	24,4
Toplam	520	100

Araştırmaya katılan öğrencilerin 8'i (%1.5) gelir durumlarını yüksek, 385'i (%74) gelir durumlarını orta ve son olarak 127'si (%24.4) ise gelir durumlarını düşük olarak ifade etmektedir. Tabloda da görüldüğü üzere araştırmaya katılan yurt öğrencilerinin çoğunluğu buldukları sosyo-ekonomik seviyeyi “orta” olarak gördüklerini belirtmişlerdir. En az temsil grubu ise “yüksek” olarak belirlenmiştir.

Tablo 3: Yurt Öğrencilerinin Yurttaki Kalma Sürelerine Göre Dağılımları

	N	%
1 Yıl	159	30,6
2 Yıl	145	27,9
3 Yıl	114	21,9
4 Yıl	61	11,7
5 Yıl	31	6
6 Yıl	9	1,7
7 Yıl	1	0,2
Toplam	520	100

Öğrencilerin yurttaki kalma süreleri ile ilgili bulgular Tablo 3’de yer almaktadır. Buna göre yurttaki kalan öğrenciler içerisinde kalma süreleri en fazla olan öğrencileri 159 (%30.6) ile ilk yılında olanlardır.

Tablo 4: Yurt Öğrencilerinin Yurtta Kalma Sebeplerine Göre Dağılımları

	N	%
Ekonomik	346	66,5
Ulaşım + Ekonomik	93	17,9
Ulaşım	71	13,7
Yanıt Yok	10	1,9
Toplam	520	98,1

Öğrencilerin 346'sı (%66.5) yurtta kalma sebeplerini ekonomik sebep olarak, 71'i (13.7) ulaşım olarak, 93'ü ise hem ulaşım hem de ekonomik sebepler olarak ifade etmişlerdir. Tabloda da görüldüğü üzere öğrencilerin çoğunluğu için ekonomik sebepler yurtta barınmak için belirtilen sebep(ler)in en azından birisi olarak belirtilmiştir.

4.2. Metafor Analizi Sonucunda Elde Edilen Bulgular

Çalışma grubunu oluşturan ve üniversite öğrenimleri süresince yurtta kalan 520 öğrenciye “Yurt.....gibidir. Çünkü” ve “Yurtta sunulan hizmetler.....gibidir. Çünkü.....” şeklinde boşluk doldurma formatında iki soru sorulmuştur ve kendilerine uygun gelen imgeleri yazmaları istenmiştir. Bu soru ile yurtta kalan üniversite öğrencilerinin ürettikleri metaforlarla yurtlara ilişkin algıları hakkında bilgi edinilmesi ile yurtlarda yer alan hali hazırdaki alt kültürün öğrenilmesine çalışılmıştır. Öğrencilerin bir kısmının bu soruları cevaplarken metafor oluşturmak yerine “eğlencelidir” şeklinde ifadeler kullandığı görülmektedir. Bu cevaplar bir metafor oluşturmadığı için veri gruplandırması gerçekleştirilirken çıkartılmışlardır. Ayrıca mantıklı bir gerekçe ile oluşturulmayan yanıtlar da metafor oluşturan yanıtlar olarak kabul edilmeyerek gruplandırmaya dahil edilmemiştir. Örneğin “*Yurt keçi gibidir; Yurdumuz hem okula hem merkeze çok uzak..*” cevabını veren öğrencinin yurdu neden tam olarak keçiye benzettiği belli değildir. Öğrencilerden elde edilen yanıtlardan 478 tanesi anlamlı metafor içermektedir. 478 öğrenciden 208'i kız 170'i erkektir.

4.3. Gerçekleştirilen Metafor Analizleri Sonucunda Elde Edilen Gruplandırmalar

Oluşturulan gruplar ve her grubu temsil eden metaforlar aşağıda Tablo 5'de yer almaktadır.

Tablo 5: Oluşturulan Gruplar ve Temsil Eden Metaforlar

Gruplar	Metaforlar
Yaşam Alanı Dar Bir Yer Olarak Yurt (43)	Kümes (4), Kutu (5), Koğuşa (6), Hapishane (23), Karavan (1), Kamp (2), Konserve Balık (1), Çadır (1)
Güvenli Bir Ortam Olarak Yurt (84)	Ev (81), Çelik (1), Aile (2)
Kuralları Olan Katı Bir Yer Olarak Yurt (63)	Askeriye (50), Devlet Dairesi (1), Akraba Evi (11), Diktatörlük (1)
Ekonomik Şartları Uygun Olan Bir Yer Olarak Yurt (8)	Ekmek (1), Nimet (2), Halk Otobüsü (2), Eşyasız Ev (1), Hamburger (1), Somun Ekmek (1)
Kalmak Zorunda Olunan Bir Yer Olarak Yurt (16)	Cenaze Evi (2), Hastane (9), Dört Duvar (1), 3 Yıldızlı Otel (1), Yetimhane (2), Zorunlu Askerlik (1)
Sadece Barınma İmkânı Sağlayan Bir Yer Olarak Yurt (156)	Otel (153), Barınak (1), Pansiyon (1), Çatı (1)
Hayatın Öğrenildiği Bir Yer Olarak Yurt (21)	Hayata (14), Yatılı Okula (3), Yetiştirme Yurdu (4)
İlişkilerin Zor Olduğu Bir Yer Olarak Yurt (1)	Öğrenci evi (1)
Sosyal Gelişimi Sağlayan Bir Yer Olarak Yurt (6)	Cafe (2), Eğlence Mekanı (4)
Rahatlık Hissi Veren Bir Yer Olarak Yurt (36)	Eve (34), Butik Kafe (1), Dinlenme Yeri (1),
Sorumlulukların Az Olduğu Bir Yer Olarak Yurt (29)	Otel (18), Ev (11)
Farklı Kültürlerden İnsanların Kaldığı Bir Yer Olarak Yurt (3)	Market Rafı (1), Pazar (2)
Temiz Olmayan Bir Yer Olarak Yurt (1)	Şantiye (1)
Geçici Bir Durak Olarak Yurt (12)	Yolcu Otobüsü (6), Misafirhane (2), Bekleme Salonu (1), Pansiyon (3)

4.3.1. Yaşam Alanı Dar Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 43 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 43 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar kümes, kutu, koğuşa, hapisane, karavan, kamp, konserve balık, kümes, çadır olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması fiziksel olarak imkânları kısıtlı ve dar bir alan olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt kümes gibidir; çünkü daracık odalarda altı kişi kalıyoruz.

Yurt kutu gibidir; çünkü odalar kutu gibi küçük ve kalabalık.

Odalar koğuş gibidir; çünkü odalar çok kalabalık ve yataklar ranza şeklinde olması bunu düşündürüyor.

Cinsiyete dayalı bir karşılaştırma yapacak olursak yurdu hapisaneye benzeten kadın öğrenci sayısı 12 iken erkek öğrencilerde bu sayı 11'dir.

Görüldüğü üzere öğrenciler yurtları yaşam alanları dar olan bir barınma ortamı olarak değerlendirmekte ve yurtların kendilerine yaşam alanı sunmadığını farklı metaforlarla ifade etmektedirler. Fakat yine de yurdu bu olumsuz yönü ile metaforlaştıran öğrenci sayısı yurdu güvenli bir ortam olarak metaforlaştıran gruptaki sayı olarak fazla değildir.

4.3.2. Güvenli Bir Ortam Olarak Yurt

Bu alt grup 84 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 84 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Ev, Çelik, Aile olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması yurdun tüm zorluklarına rağmen kalan öğrenciler tarafından güvenli bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt aile gibidir; çünkü ev gibi sıcak ve rahat bir ortam olmasa da güvenli ve kalabileceğimiz, yemek yiyebileceğimiz, kısacası sadece barınabileceğimiz bir yer.

Yurt çelik gibidir; çünkü kendimi güvende hissediyorum.

Odalar ev gibidir; çünkü aynı ev gibi kendimi güvende hissediyorum.

Görüldüğü üzere öğrencilerin yurt ile ilgili metaforlarından diğer temalarla karşılaştırıldığında göreceli olarak daha yoğun olarak üzerinde durdukları temalardan birisi güven duygusudur. Öğrenciler tabloda da görüldüğü üzere çeşitli temalarla yurdu güvenli bir ortam olarak algıladıklarını göstermişlerdir. Bu bulgu yurtların günümüzde farklı alternatiflere göre neden yoğun olarak barınma amaçlı kullanıldığının bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

4.3.3. Kuralları Olan Katı Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 63 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 63 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar askeriye, devlet dairesi, akraba evi, diktatörlük olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu katı ve esnek kuralları olmayan kendilerini kısıtlayıcı bir alan olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt askeriye gibidir; çünkü konulan kurallar ve yöneticilerle ilişkiler çok katı olduğu için kendi evimdeymiş gibi hissedemiyorum.

Yurt devlet dairesi gibidir; çünkü her şey çok resmi, baskı var ve aile ortamı yok. Odalar diktatörlük gibidir; çünkü Kurallar çok katı ve burada idareciler bizim patronumuz gibi davranıyorlar.

Aynı bulgular cinsiyete dayalı karşılaştırmalı olarak ele alınırsa, yurdu askeriye benzeten erkek öğrenci sayısı 28 iken kadın öğrencilerde bu sayı 22'dir. Görüldüğü üzere kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre yurttaki kurallara ilişkin daha olumsuz algılara sahiptirler. Üniversite çağında olan öğrencilerin kimlik oluşumu için gelişimsel çabalarını ve özerkleşme yönündeki çabaları dikkate alındığında bu dönemde kurallara yönelik daha olumsuz algılara sahip olmaları beklenen bir bulgu olduğu düşünülebilir.

4.3.4. Ekonomik Şartları Uygun Olan Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 8 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 8 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar ekmek, nimet, halk otobüsü, eşyasız ev, hamburger, somun ekmek olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin kaldıkları yurdu olumsuzlara rağmen ekonomik şartları avantajlı bir yaşam olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt nimet gibidir; çünkü İstanbul gibi bir şehirde çok düşük ücretle barınabiliyoruz.

Yurt halk otobüsü gibidir; hem ucuz hem de burada kalmak zorundayım.

Yurt Burger King gibidir; çünkü ucuz ama kilo aldırان bir yemektir, yurt da ucuz ama çok soğuk bir ortam bir müddet sonra psikolojimiz bozuluyor.

Görüldüğü üzere yurdun ekonomik olarak elverişli bir barınma seçeneği olarak gören öğrencilerin algıları olumlu ya da olumsuz olabilmektedir. Nitekim yurtların ekonomik sebeplerle tercih edilişi bu konuda gerçekleştirilen ilk çalışmalardan birisi olan Çoruh (1989) tarafından ve daha sonra yayımlanan birçok çalışmada özellikle belirtilmiş bir olgudur.

4.3.5. Kalmak Zorunda Olunan Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 6 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 6 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Cenaze Evi, Hastane, Dört Duvar, 3 Yıldızlı Otel, Yetimhane, Zorunlu Askerlik olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurt dışında kalabileceği bir yer seçeneği olmadığı için zorunlu bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki yer alan öğrencinin cevapları şu şekildedir:

Yurt cenaze evi gibidir; çünkü Hiç kimsenin kalmak istemediği ancak kalmak zorunda olduğu bir yerdir.

Bu grupta yer alan öğrenciler barındıkları yurdu kendileri açısından bir zorunluluk olarak algıladıklarını belirtmişlerdir. Oluşturulan bu temanın yurdun ekonomik bir seçenek

olması ile ilgili tema ile de ilintili olduğu düşünülebilir. Buradan hareketle yurdu bazı öğrenciler için bir seçimden ziyade bir zorunluluk olduğu görülmektedir. Bu öğrenciler büyük bir olasılıkla ekonomik gerekçelerin diğer seçeneklerin önünü kapatması sonucu yurda kalmak zorunda olan öğrenciler olduğu söylenebilir.

4.3.6. Sadece Barınma İmkânı Sağlayan Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 156 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 156 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Otel, Barınak Pansiyon ve Çatı olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu sadece arınma ihtiyaçlarını karşılayacak bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt otel gibidir; çünkü yurdu sabah erkenden çıkıp akşam gelip sadece uyumak için kullanıyorum.

Yurt otel gibidir; çünkü yurdu otel gibi sadece yatmak için kullanıyorum.

Yurt barınak gibidir; sadece barınma ihtiyacımı yeterli karşılıyor.

Yurt pansiyon gibidir; çünkü sadece barınma ve güvenlik ihtiyacımı karşılıyor.

Cinsiyete dayalı olarak bakıldığında ise, yurdu bir otel olarak gören kadın öğrenci sayısı 106 iken erkek öğrencilerde bu sayı 47'dir. Yurdu barınma ihtiyacının giderildiği bir yerin ötesinde başka bir işlevi olmayan bir yer olarak gören öğrencilerin oluşturduğu bu temada yer alan kız öğrencilerin sayısı erkek öğrencilere kıyasla fazladır. Bu bulgu erkeklerin yurda temel işlevi olan barınmadan başka anlamlar da atfettiklerini fakat kızlar arasında bu oranın düşük olduğu, sadece barınma işlevini gören bir yer olarak gördüklerini göstermektedir.

4.3.7. Hayatın Öğrenildiği Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 21 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 21 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Hayata, Yatılı Okula,

Yetiştirme Yurdu olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu kendilerini geleceğe hazırlayan ve hayatın öğrenildiği bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt hayat (okulu) gibidir; çünkü zorluklar yaşıyorum ama tek başıma ailem olmadan çözmem gerekiyor, özellikle insan ilişkileri açısından.

Yurt yatılı okul gibidir; çünkü hem barınıyorum hem de bir çok şey öğreniyorum.

Yurt yetiştirme yurdu gibidir; çünkü herkes ailesinden uzak ama ilişkiler yönünden sıcak ve hayatı öğreniyoruz.

Bu grupta yer alan öğrencilerin genel olarak yurdun tecrübe olarak zenginliğine vurgu yaptıkları söylenebilir. Yurdun sağlamış olduğu yaşantılarla farklı geçmişten gelen öğrenciler için zengin bir öğrenme ortamı olduğunu ve bu ortamın öğrencileri daha sonraki yaşama hazırlamada önemli işlevleri olduğunu vurgulayan bu grupta yer alan öğrenciler daha ziyade yurdun öğretici tarafında vurguda bulunmuşlardır.

4.3.8. İlişkilerin Zor Olduğu Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 1 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 1 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metafor öğrenci evi olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencinin yurdu kişiler arası ilişkilerin yönetilmesinin zor olduğu bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt öğrenci evi gibidir; çünkü tanımadığım bir sürü insanla bir arada yaşamaya çalışıyorum.

Bu grupta yer alan öğrenciler yurttaki kurulan ilişkilerin, bireylerin birbirlerine karşılıklı olarak bağlılıklarının ve bu karşılıklı sorumluluklardan ötürü kurulan ilişkilerin daha karmaşık oluşuna ve bu karmaşıklığın kendilerini etkilediğini ve kendileri tarafından yönetilmekte zorluk yaşadıklarına vurgu yapmışlardır.

4.1.9. Sosyal Gelişimi Sağlayan Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 6 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 6 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Cafe, Eğlence Mekânı olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu kendi sosyal gelişimlerini olumlu yönde etkileyen bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt cafe gibidir; çünkü sıcak bir ortam fakat kalabalık.

Yurt yatılı eğlence gibidir; çünkü yurttaki insan ilişkileri çok sıcak ve çok fazla eğleniyorum.

Yurt eğlence gibidir; çünkü Yurttaki idarecilerle, çalışanlara ilişkiler çok sıcak ve yurttaki arkadaşlarımla güzel zaman geçiriyorum.

Bir önceki temanın aksine yurttaki kurulan ilişkileri bireylerin sosyal gelişimi için bir zenginlik olarak gören bu grup yurttaki kurulan ilişkilerin bireyi geliştirici yönüne vurgu yapmaktadırlar. Bu tema aynı zamanda yurdu bireyi hayata hazırlayan bir ortam olarak hazırlayan yer olarak ele alan tema ile de ilintili olduğu düşünülmektedir.

4.3.10. Rahatlık Hissi Veren Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 36 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 36 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar ev, butik kafe, dinlenme yeri, olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu kendilerine rahatlık hissi ve kendilerini iyi hissetmelerini sağlayan bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt ev gibidir; çünkü burayı kendi evim gibi rahat görüyorum.

Yurt butik cafe gibidir; çünkü burada arkadaşlarımızla bir arada eğlenip sohbet ediyoruz. Sıcak bir ortam var.

Yurt dinlenme yeri gibidir; çünkü okuldan sonra gelip kafamı dinliyorum.

Cinsiyete göre bakılacak olunursa, kadın öğrencilerin 20'si yurdu rahatlık hissi veren bir eve benzettiklerini belirtmiş, erkek öğrencilerin ise 14'ü bu şekilde bir benzetme yoluna gitmişlerdir. Görüldüğü üzere kadın öğrenciler için yurdu rahatlık hissi veren bir yer olarak sunulması daha yoğun olarak gözlemlenmiştir. Diğer taraftan elde edilen bu bulgu daha önce elde edilen ve kadın öğrencilerin genellikle daha olumsuz görüş bildirdiği bulgularla çelişkili olduğu görülmektedir. Örneklemedeki kadın sayısının fazla olması ve kadınların güvenli bir yer olarak görmeleri çelişkinin ortaya çıkmasının sebebi olabilir.

4.3.11. Sorumlulukların Az Olduğu Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 29 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 29 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Otel ve Ülke olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu daha az sorumluluk almalarını sağlayan bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt otel gibidir; çünkü burada kimse kimseye karışmıyor, biraz soğuk ama özgürsünüz.

Yurt ev gibidir; çünkü burada kendimi buraya ait hissediyorum ve evdeki gibi temizlik yemek,bulaşık gibi sorumlulukları yerine getirenler var .

4.3.12. Farklı Kültürlerden İnsanların Kaldığı Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 3 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 3 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar market rafı ve pazar olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu farklı kültür ve kişilik yapılarına sahip bireylerin bir arada olmasını sağlayan bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt market rafı gibidir; çünkü burada her yerden her karakterde insan var ve bir şekilde saygı çerçevesinde birbirimizle yaşamak zorundayım

Yurt pazar gibidir; çünkü burada Her yerden her karakterde insan var ve bir şekilde saygı çerçevesinde birbirimizle yaşamak zorundayım.

4.3.13. Temiz Olmayan Bir Yer Olarak Yurt

Bu alt grup 1 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 1 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metafor şantiye olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencinin yurdu hijyenik koşullara sahip olmayan bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki öğrencinin cevabı şu şekildedir:

Yurt şantiye gibidir; çünkü burada Odalarda düzen söz konusu değil ve eşyaların çok eski olduğunu düşünüyorum.

4.3.14. Geçici Bir Durak Olarak Yurt

Bu alt grup 12 farklı öğrenciden elde edilen yanıtlara dayalı olarak gözlemlenen 12 farklı metaforla temsil edilmektedir. Grubu temsil eden metaforlar Yolcu Otobüsü, Misafirhane, Bekleme Salonu, Pansiyon olarak belirlenmiştir. Bu grubun genel teması öğrencilerin yurdu kendi yaşamlarında gelip geçici nitelikte bir yer olarak görmeleridir. Bu gruptaki bazı öğrencilerin cevapları şu şekildedir:

Yurt bekleme salonu gibidir; çünkü bekleme salonu gibi geçici olarak görüyorum.

Yurt pansiyon gibidir; çünkü yurdun ortamı otel gibi iyi değil ama geçici olarak kaldığım bir yer olarak görüyorum.

Yurt misafirhane gibidir; çünkü burada kendimi misafir gibi hissediyorum.

BÖLÜM IV

TARTIŞMA ve ÖNERİLER

5.1. Tartışma

Taşıdıkları öğrenme ve gelişme potansiyelleriyle önemleri her geçen gün daha iyi kavranan gençlerin iyi yetiştirilmesi, onları tanıyarak ve sorunlarını dikkate alarak, eldeki kaynakların planlı ve verimli şekilde kullanılmasıyla mümkündür. Okul öncesinden üniversite sonrasına kadar uzun vadeli düşünülmüş, günün koşullarına göre güncellenebilme esnekliğine sahip, aşamaları arasında uyum ve hedef birliği gözetilerek, bilimsel bir titizlikle yapılandırılmış formel eğitim, gençler açısından önemli bir güvence olacaktır. Bu bağlamda üzerinde durulması gereken önemli noktalardan birisi de öğrencilerin barındıkları yurtların niteliğidir. Bu niteliğin artırılmasında bu hizmeti birinci elden alan üniversite öğrencilerinin yurtlar hakkındaki algılarının anlaşılmasının oldukça önemli olacağı açıktır. Bu algının anlaşılması ve yapılacak düzenlemelerle daha olumlu hale getirilmesi gençlerin daha iyi yetiştirilmesi yolunda büyük önem taşımaktadır.

Nitekim (Çelik, 1991) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin barınma ortamının niteliğinin onların ders başarı notları üzerinde anlamlı seviyede etkisinin olduğu belirtilmiştir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı “Kredi Yurtlar Kurumunda(KYK) Barınan Yükseköğretim Öğrencilerinin “Yurt”a İlişkin algılarının metaforlar yardımıyla belirlenmesidir

Gerçekleştirilen bu çalışmadan elde edilen bulgular göstermektedir ki öğrencilerin büyük çoğunluğu yaşamış oldukları yurt ortamından tatmin değildirler. Öğrencilerin büyük bir kısmı yurt ortamını fiziksel şartları yetersiz, kişisel alanın bulunmadığı, dar ve kuralların oldukça katı olduğu bir ortam olarak algılamaktadırlar. Yani, en basit ifade ile yurt öğrencileri barındıkları yurtlardan memnun değildirler. Elde edilen bu çalışma ilgili alan yazın ile de paralellik göstermektedir. Nitekim Tire (2002) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada da devlet ve özel yurtlarda barınan ve üniversite eğitimlerine devam eden öğrencilerinin barındıkları yurttan genel olarak memnun olma oranları sırasıyla % 29.7 ve % 34.9 olarak belirlenmiştir.

Öğrenciler kendilerini, okul, yurt ve çevreye uyum sorunu ile ekonomik ve sosyal sorunlar içerisinde bulmaktadırlar. Burada kendilerine en yakın kişi olarak yurt personelinin

görmektedirler. Buna karşılık öğrencilerin yurt personelinden anlayışlı davranmalarını, şikayetlerini dinleyip değerlendirmelerini ve herkese eşit davranmalarını istemektedirler. Yaşları itibarı ile kişilik karmaşası içerisinde olan öğrencilerin bu dönemlerini rahat geçirebilmeleri için yurt yöneticilerinin pedagojik formasyona sahip olmaları gerekmektedir. Demirbilek (2005) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da yurt öğrencileri yurttan çalışan yöneticilere yönelik olumsuz algılara sahip olduklarını belirtmişler fakat diğer taraftan yurttan görev yapan diğer hizmetli personele yönelik daha olumlu algıları olduğunu belirtmişlerdir.

Gençler üniversiteye gelirken gençlik dönemi sorunlarını da doğal olarak beraberlerinde getirmektedirler. İçinde buldukları gelişim dönemine ait problemlerle üniversiteye gelen gençler, genellikle ailelerinden ilk kez ayrı kalarak, kendi benlik sorunları, akademik ve sosyoekonomik sorunlarla baş başa kalmaktadırlar. O güne kadar kendisiyle ilgili hemen her konuda ebeveynlerinin aldığı kararların ve uygulamaların rahatlığını ve konforunu yaşayan genç, artık gündelik yaşamıyla ilgili birçok konuda kendi kararlarını kendi başına almak zorundadır. Bu yeni durumun yarattığı strese, kimlik geliştirme stresi, yeni bir ortamda üst düzey bir eğitime ve yeni barınma şartlarına uyum sağlama stresi de eklenmektedir. Böylece dört bir yandan potansiyel stres kaynaklarıyla kuşatılan gencin birtakım sosyal desteklere ve empatik yaklaşımlara ne kadar gereksinimi olduğu açıktır. Yurtlarda barınan öğrenciler çoğunlukla 18-24 yaş aralığında olduğu düşünülecek olunursa yukarıda belirtilen gençlik dönemi sorunlarının yurtlarda barınan öğrenciler için de geçerli olduğu görülecektir. Bu sebeple olumsuz algılanan fiziksel şartların öğrencilerin gelişimsel basamakları daha sağlıklı aşmaları açısından önemli olduğu açıktır.

Ayrıca, ailede başlayan aşırı koruyucu yaklaşımla özerk bir olgunluğa ulaşamayan genç, üniversiteye geldiğinde de devleti temsil eden okul, yurt gibi birimlerin güvensizliğiyle karşılaşmaktadır. Bu güvensizlik sonucu devlet yurdunda odasının kapısını kilitli tutarak mahremiyetini tam olarak sağlayamamakta, odasını kendi zevkine göre düzenleyememekte, yasaklar ve kısıtlamalar sonucunda kendini geliştirecek sosyal, kültürel, zihinsel etkinliklerini ertelemekte, sosyalleşmesini sağlıklı olarak gerçekleştirememektedir. Her şeyin de ötesinde zamanının büyük çoğunluğunu geçirdiği

yurtlara karşı giderek artan olumsuz düşünceler geliştirmekte ve bu düşünceleri pekiştirmektedir.

Gerçekleştirilen bu çalışma önemli ölçüde devlet yurtlarındaki kalan öğrencilerin görüşlerini içerdiği için tek odalı yurtlarda kalan öğrencilerin görüşlerini içermemektedir. Bu sebeple elde edilen sonucun şaşırtıcı olmadığı düşünülmektedir. Diğer taraftan öğrencilerin bir kısmı yurdu paylaştıkları öğrenciler ile sorun yaşadıklarını belirtmiş, fakat benzer sayıda bir diğer öğrenci grubu ise yurttan diğer insanlarla bir sorunu olmadığını ve sıcak ilişkiler içerisinde olduklarını ifade etmişlerdir. Demirbilek (2005) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada yurttan kalan öğrencilerin %48.1'i arkadaşlarıyla olan ilişki düzeyini orta seviyede(% 48.1), % 27.7'si düşük seviyede ve % 24.2'ni arkadaşlık seviyelerini yüksek seviyede olduğunu ifade etmişlerdir. Görüldüğü üzere bu çalışmada da arkadaşları ile ilişki düzeylerini yüksek ve düşük gören öğrencilerin yüzdeleri birbirine yakındır. Bu yönüyle hali hazırdaki gerçekleştirilen bu çalışma ile paralellik gösterdiği düşünülebilir.

Nitekim Grant (1993) tarafından gerçekleştirilen bir çalışmada öğrenciler için yurt ortamının anlayış, güven ve yakınlık içermesinin önemli olduğu belirtilmiştir. Grant'a göre bu değerlere sahip olmak yurttan duyulan tatmin düzeyi için önemlidir. Hali hazırdaki bu çalışmada da öğrencilerin bir kısmı yurdu Sosyal Gelişimi Sağlayan Bir Yer ve Rahatlık Hissi Veren Bir Yer olarak ön plana çıkarttıkları görülmektedir.

Öğrencilerin bir kısmı kalınan yurtları temel barınma ihtiyacının giderildiği bir yer olarak metafor kullanımına gitmişlerdir. Her ne kadar Yurtkur tarafından yurtlar bireylerin sosyal gelişimlerinin de desteklendiği ve öğrencilerin rahat şartlarda ders çalışabildikleri bir yer olarak yapılandırıldığı resmi olarak belirtilmiş olsa da yurtlar öğrenciler tarafından bu şekilde algılanmadıkları görülmüştür. Yurtlarda çalışma salonları dışında oturabilecek sessiz bir ortam ya da boş zamanlarında bir takım etkinlikler yapacak imkânların bulunmaması, Yurtkur öğrencileri tarafından daha sık gündeme getirilen önemli eksiklerden biridir. Yurttaki odasını, çalışma salonunu, yemekhanesini günün her vaktinde başkalarıyla kullanan gencin yurttan kendi kendisiyle sessizlik içerisinde baş başa yalnız kalma ya da zamanını etkili kullanma olanağı yoktur. Bu sebeple öğrenciler yurtları sadece barınma odaklı değerlendirme düşünmeleri kaçınılmazdır.

Gözlenen en yoğun metaforlardan biri yurt yönetiminin katı kurallara sahip ve bu kuralları kesin olarak uygulayanlar olarak algılanmalarıdır. Bu katılığın olası sebebi, yurt yönetiminin öğrencilerin güvenliğini düşünmeleri olabilir. Fakat unutulmamalıdır ki yasaklar ortamında yasaklanan birçok şey gizli olarak yapılmaya, elde edilmeye çalışılacaktır. Gençler bu yasak ve kısıtlamalar nedeniyle dolaylı olarak birtakım kural dışı yollara yönlendirilmiş olacaklar, suç sayılan davranışlarda artış yaşanacak ve gençlerin öz saygıları ve benlik gelişim süreçleri olumsuz etkilenecektir. Gençler kendilerine güven duyulduğu zaman samimi bir işbirliği duygusuyla, genellikle uyumlu davranışlar sergilerler. Güven ortamında, duyulan güvene layık olabilmek kaygısıyla, gençler arasında doğal bir otokontrol sistemi de oluşarak çıkabilecek sorunlar çoğu kez daha oluşmadan önlenecek ve kendi aralarında çözülecektir.

Ayrıca, öğrencilerin önemli bir oranı yurdu yalnızca barınma imkânlarının karşılandığı bir yer olarak görmektedirler. Rajapaksa ve Dundes (2003) tarafından gerçekleştirilen bir diğer çalışmada da benzer bulgular elde edildiği görülmüştür. Yine aynı çalışmada yurt öğrencileri yurtda geçirdikleri süre içerisinde kendilerini yalnız hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu çalışmada öğrencilerin yurtda kendilerini nasıl hissettikleri ile ilgili bir bulgu elde etmek için herhangi bir soru sorulmamıştır fakat katı kuralların uygulandığı ve öğrencilerin yurdu sadece barınma ihtiyaçlarını gidermek için kullanmaları yalnızlık duygularını da yaşamış olabileceklerine işaret ettiği düşünülmektedir. Nitekim, yurt yöneticiliği görevi belirli özellikler gerektirmektedir. Yurt yöneticilerinin ve yurtlarda çalışan personelin niteliklerinin neler olması gerektiği ayrıntılı olarak tespit edilmelidir. Yükseköğrenim gören öğrencilerin problemlerini iyi tespit eden, onları anlayabilen ve bu problemlerin çözüm yollarını ortaya koyabilen yöneticilerin daha iyi hizmetler yapabileceği bir gerçektir. Tire (2002) tarafından gerçekleştirilen çalışmada da yurt öğrencilerinin büyük bölümü buldukları yurtlardaki yöneticilerden memnun olmadıklarını belirtmişlerdir. Tire (2002) ye göre yurt yönetimine yönelik olumsuz algılara sahip öğrencilerin büyük çoğunluğu yurt yönetimi ile hiçbir zaman iletişime geçmemiş kişilerden oluşmaktadır. Bu bulgu etkili iletişimin yöneticilerin öğrencilerin beklentilerini daha iyi anlamaları, öğrencilerin de yöneticilerin beklentilerini daha iyi anlamaları açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Gerçekleştirilen bu çalışmada kadın ve erkek öğrenciler arasında kullanılan metaforlar ile ilgili anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Elde edilen bu bulguya göre kız ve erkeklerin kaldıkları yurt şartlarının onların algılarına göre birbirine yakın olduğu düşünülebilir. Diğer taraftan algılardaki bu farklılaşmamaya rağmen yaşam şartlarının hangi noktalarda farklılaştığının belirlenebilmesi bu çalışmanın kapsamı dışındadır. Ayrıca, yurtda ilk yılını geçiren öğrencilerin daha az olumsuz metafor kullandıkları gözlemlenmiştir. Gözlenen bu farklılığın yaşanılan şehre ve diğer şehirlere mi yoksa gerçekten yurda mı alışmaktan kaynaklandığının ayırt edilmesi ise gerçekten imkânsızdır.

Genel olarak bakacak olursak, öğrencilerin barındıkları yurtlara dair algıları cinsiyete göre farklılaşmamaktadır. Fakat bu gözlenen farklılaşmanın, bu çalışma nicel paradigma çerçevesinde gerçekleştirilmediğinden ötürü anlamlı seviyede olup olmadığının belirlenebilmesi mümkün değildir. Diğer taraftan genel olarak öğrencilerin algılarının olumlu ya da olumsuz olması bariz olarak herhangi bir alt boyut için mümkün değildir. Çalışma grubu içinde yurdu güvenli bir ortam olarak gören öğrenciler bulunduğu gibi, katı kuralları olan ve kişisel yaşam alanının kısıt olduğu şekilde algılamalara sahip öğrenciler de bulunmaktadır. Bu sebeple olumsuz algılara odaklanarak yurtların daha yaşanılabilir yerler olması için çaba harcamanın öğrenci algılarını olumlu yönde değiştireceği düşünülmektedir.

Olumsuz noktalardan birisi de yurttaki kuralların katılığı ile ilgilidir. Bu noktada, kuralların daha esnek hale getirilmesinden ziyade, karşılıklı bir iletişim ağı kurularak kuralların gerekçeleri ve öğrencilere ne gibi getirilerinin olduğunun öğrenciler ile paylaşılması yerinde olacaktır. Öğrenciler, katı olarak algıladıkları kuralların arka planına hakim oldukça kuralların uygulanması noktasında ve bu kuralların kendileri nezdinde kabul görmesi açısından daha yapıcı olacakları düşünülmektedir.

5.2. Öneriler

5.2.1. Uygulayıcılara Yönelik Öneriler

Gerçekleştirilen bu çalışmanın amacı yurt öğrencilerinin yaşadıkları yurda yönelik algıladıkları metaforların belirlenmesiydi. Elde edilen bu çalışmada elde edilen bulgular göstermiştir ki, öğrencilerin yarısından fazlası yaşadıkları yurda yönelik olumsuz metaforlar oluşturmuşlardır. Bu bağlamda yurt yöneticilerinin yurt öğrencilerinin sorun ve beklentilerinin giderilmesi konusunda daha fazla hizmet içi eğitime tabi tutulmaları önerilebilir. Ayrıca, özellikle devlet yurtlarında yurt faaliyetlerinin yürütülmesi için sağlanan bütçelerin arttırılması gerekmektedir. Öğrencilerin yurda yönelik daha fazla aidiyet duygusuna sahip olmaları için farklı sosyal aktiviteler düzenlenmesi önerilebilir.

Okullarına geldiklerinde yurt bulamayan ya da yurтта kalacak yer bulamayan öğrenciler ev kiralama, pansiyon gibi pahalı seçeneklere yönelmek zorunda kalmaktadır. Pansiyonlar yalnızca gecelemeğe yönelik olarak planlanmış ve ticari yerler olduğundan öğrenciler için iyi şartlar sunamamaktadırlar. Pansiyonların hijyenik şartlarının da sağlığa uygun olduğu söylenemez. Birkaç arkadaşıyla birleşerek ev tutan öğrenciler için evde kalmak da kulağa çekici gelen fakat kendisi çok problemlı bir seçenektir. Kendine ve derslerine ayırması gereken zamanın önemli bir bölümünü evin temizliği, yemek, bulaşık gibi işlere ayıran öğrenciler için evde kalmak çok verimli olmamaktadır. Bu sebeple yurtların niteliklerinin arttırılarak öğrenciler için daha cazip yaşam alanlarına dönüştürülmesi onları daha az cazip özelliklere sahip diğer barınma seçeneklerinden kurtaracaktır.

Yurtlarda fiziki şartların öğrencilerin ihtiyaçlarına cevap verecek şekilde düzenlenmesi gerekir. Özellikle yeni yapılacak yurt binaları ihtiyaçları karşılayacak şekilde projelendirilmeli ve öğrencilerin ulaşım problemleri göz önünde tutularak mümkün olduğu kadar yurt binaları okullara yakın yerlere yapılmalıdır. Bugün kiralama yolu ile yurt olarak kullanılan binalarda öğrencilerin ihtiyaçlarının çoğunun karşılanamadığı görülmektedir. Çünkü binalar yurt olarak, planlanıp yapılmamıştır.

Bundan sonra inşa edilecek olan yeni yurtlarda öğrencilere yeterli sayıda kişisel alan ayrılması için düzenlemeler yapılabilir. Nitekim öğrencilerin önemli bir kısmı yurttan

kendilerine oldukça az alan düştüğünü belirtmişlerdir. Kişisel alanın az olmasının öğrencilerin duygu durumlarını daha olumlu etkileyeceği düşünölmektedir.

Bu nedenle, yurt yöneticileri öğrencilerin psikolojik ve sosyal sorunlarının çözümünde yardımcı olmak üzere hizmet veren psiko-sosyal servis elemanları ile diyalog içerisinde olmalı, psiko-sosyal servisler bütün yurtlarda yaygınlaştırılmalıdır.

5.2.2. Araştırmacılara Yönelik Öneriler

- Bundan sonra gerçekleştirilecek olan analizlerde metaforik algılarının belirlenmesinin ardından nitel görüşmeler gerçekleştirilerek ele alınan olgunun daha derinlemesine ele alınmasını sağlayabilirler.
- Bundan sonra gerçekleştirilecek çalışmalarda devler yurtları ile özel öğrenci yurtlarının karşılaştırılmasına fırsat verecek bir desenle konu yeniden ele alınabilir.
- Bundan sonra gerçekleştirilecek çalışmalarda öğrencilerin barındıkları yurtlarda ne kadar memnun olduklarını belirlenerek daha sonrasında yurttaki kalma memnuniyeti farklı seviyelerde olan öğrencilerin kullandıkları metaforlar karşılaştırmalı olarak ele alınabilir. Bu sayede öğrencilerin kullandıkları memnuniyetlerinin kullandıkları metaforları ne ölçüde etkilediklerini de görölmüş olabilir.
- Bundan sonra gerçekleştirilecek olan çalışmalarda kullanılan metaforlara göre öğrencilerin duygu durumları ve psikolojik örüntüleri arasında anlamlı bir ilişkinin olup olmadığı da ele alınabilir.

KAYNAKÇA

- Akşehirli S,(Çev). *Çağdaş Metafor Teorisi*, (21 Aralık 2005), <http://www.egeedebiyat.org/modules.php?>, (Erişim Tarihi: 5 Aralık 2014)
- Alpaslan, S.(2007).*Sanayi ve bilgi toplumu yönetim metaforlarının karşılaştırılması*. TC Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Sakarya.
- Aral N., Gürsoy F. , Bıçakçı Y. (2006). Yetiştirme Yurdunda Kalan Ve Kalmayan Kız Ergenlerin Yalnızlık Düzeylerinin İncelenmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* C..5 S.15(10-19).
- Arslan, M. M. & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik Düşünme ve Öğrenme Yaklaşımının Eğitim-Öğretim Açısından İncelenmesi, *Milli Eğitim*, 35 (171): 100–108.
- Aydın, İ.S. ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe Öğretmeni Adaylarının “Öğretmen” ve “Öğrenci” Kavramlarına İlişkin Kullandıkları Metaforlar, *Turkish Studies International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 5 (3), 818-842.
- Aydoğdu, E. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Alguları İle İdeal Okul Algularının Metaforlar (Mecazlar) Yardımıyla Analizi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Osmangazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Aytekin,F., Bulduk,S. (2000).Üniversite Öğrencilerine Verilen Eğitim Modellerinin Davranış Değişikliğine Etkisinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*,148,33-37.
- Balcı, A. (1999). ‘*Metaphorical Images of School: School Perceptions of Students, Teachers and Parents From Four Selected Schools (in Ankara)*’, Yayınlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Ankara.
- Balcı, A. (2008). *Örgüt mecazları*. Ankara: Ekinoks.

- Beşkardeş, S. (2007). *Üstün Zekalı ve Özel Yetenekli Öğrencilerin Yabancı Dil (İngilizce) Öğretiminde Metafor Sisteminin Uygulanması*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Afyonkarahisar Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Boostrom, R., (1998), “*Safe spaces*”: Reflections on an educational metaphor, *Journal of Curriculum Studies*, 30, 4, 397-408.
- Booth, W. (2003). *Gerçeğe uygun on tez* (M.H. Doğan, çev.). Kitaplık, 65, 70-72.
- Botha, E. (2009). Why Metaphor Matters in Education. *South African Journal of Education*. EASA. Vol 29: 431-444.
- Boyacı, A. (2009). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitim Planlaması Süreçlerine Yönelik Kullandıkları Metaforlar. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*-21.
- Boyacı, A. (2009). *İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Eğitim Planlaması Süreçlerine Yönelik Kullandıkları Metaforlar*. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21, 111-124.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak,E., Akgün,Ö., Karadeniz,Ş. Ve Demirel,F.(2012).*Bilimsel Araştırma Yöntemleri*.(12.basım).Ankara:Pegem Akademi.
- Can, G., Özdaş, K. Sözer, E., Gültekin, M. Boyacı, A., Anıl, H. ve Şenel, A. (1999). Anadolu Üniversitesi Öğrencilerinin Sosyo-Kültürel Ve Sosyo-Ekonomik Özellikleri ile Beklenti ve Sorunları. Sempozyum: *IV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresinde sözlü bildiri olarak sunulmuştur*. Erzurum.
- Cılga, İ. (1994) *Gençlik ve Yaşam Niteliği*. Gençlik ve Spor Genel müd. Yayınları, Yayın No: 126, Ankara.
- Cılga, İ. (1994). *Gençlik ve Yaşam Niteliği*, Gençlik ve Spor Genel Müd. Yayınları, Yayın No: 126, Ankara.
- Çelikten, M. (2006). *Kültür ve Öğretmen Metaforları*. Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Sayı 21, 269-283.

- Çoruh, M. (1989). *Üniversite Gençliğinin Uyum Sorunları, Üniversite Gençliğinde Uyum Sorunları Sempozyumu Bilimsel Çalışmaları*, Bilkent Üniversitesi Psikolojik Danışma ve Araştırma Merkezi, Ankara.
- Darn, S. & White, I. (2005). *Metaphorically speaking. Teacher Development Unit, School of Foreign Language, İzmir University of Economics.*
- Dede, Y. (2006). Öğrencilerin Matematiğe Yönelik Duyuşsal Özelliklerinin Belirlenmesi. *7. Ulusal Fen Bilimleri ve Matematik Eğitimi Kongresi. Bildiriler Cilt-III. 7-8-9 Eylül.* Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi. İstanbul: Güzel Sanatlar Matbaası.
- Demirbilek, M. (2005). *Yurtlarda kalan öğrencilerin arkadaşlık ilişkileri, arkadaşlık ilişkileriyle bağlantılı sorunları ve çözümüne yönelik bir model denemesi.* Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Eraslan, L.(2006). *Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Problem Alanları ve Olası Çözüm Önerileri.* Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi. Ankara.
- Ersoy, A. F, ve Arpacı, F. (2003). Üniversite Öğrencilerinin Konut Koşullarının ve Konutta Yaşamayı Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi.* Ankara.
- Girmen P, (2007). *İlköğretim Öğrencilerinin Konuşma ve Yazma Sürecinde Metaforlardan Yararlanma Durumları,* Yayımlanmamış Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Eskişehir.
- Güldiken, N. ve Özekicioğlu, H. (2005). “Anadolu Üniversitelerinde Ailelerinden Uzakta Öğrenim Gören Öğrencilerin Barınmaya "İlişkin Sorunları”, C.Ü. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi,* Cilt 5, Sayı 1.
- Gürses, F. (1997). *Dünya 'da ve Türkiye 'de Gençlik,* Toplumsal Dönüşüm Yay., İstanbul.
- Güven B. ve Güven, S. (2009). İlköğretim Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersinde Metafor Oluşturma Becerilerine İlişkin Nicel Bir İnceleme. *Kastamonu Eğitim Dergisi,* 17 (2), 503-512.

- İbret, B. Ü., Aydınöz D. (2011). İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin “Dünya” Kavramına İlişkin Geliştirdikleri Metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19 (1), 85-102
- Kara, Ö. (2009), “*Yükseköğretimde Barınma Sorunu Türkiye’de öğrenci Yurtları ve Dünyadan Örnekler*” Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Antalya
- Karasar, N.(1984). *Bilimsel Araştırma Metodu*. Ankara: Hacettepe Taş Kitapçılık.
- Koohang, A. & Harman, K. (2005). Open Source: A Metaphor for E-Learning. *Informing Science Journal*, 8, 75-86.
- Kozaklı, H.(2006). Üniversite Öğrencilerinde Yalnızlık ve Sosyal Destek Düzeyleri Arasındaki İlişkilerin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Lakoff G, Johnson M, (2005). *Metaforlar hayat anlam dil*, (Çev. G Y. Demir), Paradigma yayıncılık, İstanbul.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2003). *Metaphors We Live by*. London: The University of Chicago Press.
- Lakoff, G. ve Johnson, M. (2005). *Metaforlar, Hayat Anlam ve Dil*, çev. Gökhan Yavuz Demir, İstanbul, Paradigma Yayıncılık.
- Mangır, M. (1992), *Üniversite Öğrencilerinin Eş ve Evlilikten Beklentileri Üzerine Bir Araştırma*. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları: 1263, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 698, Ankara.
- Morgan, G. (1998). *Yönetim ve Örgüt Teorilerinde Metafor*, Çev. Gündüz Bulut, İstanbul, MESS Yayınları No:280.
- Morgan, G. (1998). Yönetim Ve Örgüt Teorilerinde Metafor. (G. Bulut, Çev.) İstanbul: Türkiye Metal Sanayicileri Sendikası.
- Mutlu, E. (1994). *İletişim Sözlüğü*, Ankara, Ark Yayınları.

- Nesterova S, (2011), *Mevlana'nın "Mesnevi" İsimli Eserinde Metaforik Anlatımın Metafizik Boyutu*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özar, B. (1999). *A Case Study on Identifying the Perceptions of Teachers on the Present Organizational Structure and Processes of An Educational Institution Through the Use of Metaphors*, Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Özbay H. ve Emine Ö. (1992). *Gençlik*, İletişim Yay., İstanbul.
- Palmquist, R.A., 2001, Cognitive style and users' metaphors for the web : anexploratory study", *Journal of Academic Librarianship*, 27, 1, 24-32.
- Saban, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri*, 2 (2), 135-155.
- Saban, A. (2007). Lisansüstü Öğrencilerin Nitel Araştırma Metodolojisine İlişkin Algıları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 17, 469-485.
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adayların Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*. Bahar-(7)2. 281-236.
- Salman, Y. (2003). *Dilin Düşevreni: Eğretilme*. Kitaplık, 65, 53-54.
- Şişman,M.(2002). *Örgütler ve kültürler*. Ankara:Pegem Yayıncılık.
- Tambağ, H.,Öz, F.(2005) Aileleri İle Birlikte ve Yetiştirme Yurtlarında Yasayan Ergenlerin Öfke İfade Etme Biçimleri. *Kriz Dergisi*. 13 (1): 11-21.
- Tire, O. (2002). *Yurtlarda Kalan Öğrencilerin Toplumsal Sorunları: Cumhuriyet Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Cumhuriyet Üniversitesi.
- Türk Dil Kurumu. (2009). *Türkçe Sözlük*. Ankara: TDK

- Uçar, T. Z., Pişkin, M., Akkaş, N. E., Taşçı, D. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Matematik, Matematik Öğretmenleri ve Matematikçiler Hakkındaki İnançları. *Eğitim ve Bilim*. Cilt: 35. Sayı: 135
- Ünal, A. ve Ünal, E. (2010). Öğretmen ve Öğrencilerin Rehber Öğretmeni Algılamalarına İlişkin Bir Durum Çalışması. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 919-945.
- Yakımlar, C.İ.(2006). *Askeri Lise Öğrencilerinin ve Yatılı Okuyan Erkek, Sivil Lise Öğrencilerinin stres Yaşantısı ve Ergenlik Dönemi Gelişimsel Ödevleri Açısından Karşılaştırılması*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri A.B.D.Ankara.
- Yalçın, S., Özdemir, A. (2000). *Öğrencilerin yurt ve üniversitede karşılaştıkları sorunların yaşantılarına nasıl yansıdığına, bu sorunlarını çözümlenmede hangi yollara başvurduklarının ve psiko-sosyal servislerden ne gibi yardımlar almak istediklerinin belirlenmesi*. Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü. Ankara.
- Yazıcı, E. (2003). *Türk Üniversite Gençliği*. Gazi Üniversitesi Yayınları. Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (8.basım). Ankara: Seçkin.
- Yılmaz, F., Göçen, S. ve Yılmaz, F. (2013) Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algıları: Bir Metaforik Çalışma. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9 (1), 151-164.
- Yob, I. M. (2003). Thinking Constructively With Metaphors. *Studies in Philosophy and Education*, 22 , 127-138.
- YURTKUR (2002). *Yurtkur 2002 Dergisi*. Yurtkur Vakfı Yayını. Ankara.
- Yurtkur (2006): *Yurtkur 2006 45.Yıl*, Ankara: Kredi ve Yurtlar Kurumu Yayını.
- Yurtkur(2000). *Öğrencilerin yurt ve Üniversitelerde yaşadıkları sorunlar*, Yurtkur Yayınları, Ankara.

Yurtkur(2001). *Yurtkur Hizmet Kılavuzu*, Yurtkur Yayınları, Ankara.

Zheng, H. ve Song, W. (2010). Metaphor analysis in the educational discourse: A critical view. *US-China Foreign Language*, 8(9), 42-49.

EK-1 Veri Toplama Aracı

YURT'A İLİŞKİN ÖĞRENCİ METAFORLARI ANKET FORMU

Sevgili Öğrenciler,

Bu anket, siz öğrencilerin “Yurt” kavramı ile ilgili görüşlerinizi almak amacıyla hazırlanmıştır. Vereceğiniz samimi cevaplar sadece araştırmaya yönelik kullanılacak ve kesinlikle gizli tutulacaktır. Ayırmış olduğunuz zaman ve göstermiş olduğunuz ilgi için teşekkür ederim.

Havva Kübra SAK

Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Eğitim Yönetimi ve Denetimi Yüksek Lisans Öğrencisi

I. BÖLÜM

Bu bölümde sizinle ilgili bazı bilgiler sorulmaktadır. Lütfen boşluklara çarpı (X) işareti koyarak ya da boşluklara yazarak soruları cevaplandırınız.

Okulunuzun Adı:

Cinsiyetiniz: (K)..... (E)

Gelir Durumunuz

()Yüksek ()Orta ()Düşük

Kaç yıldır yurttta kalmaktasınız?

()1 ()2 ()3 ()4 ()5 ()6

Neden yurttta kalmaktasınız?

()Ekonomik ()Ulaşım ()Diğer.....

II. BÖLÜM

Sizden “Yurt” kavramı ile ilgili benzetmeler yapmanız istenmektedir. Bu kavramları düşündüğünüzde aklınıza gelen ilk canlı veya cansız varlığı ya da herhangi bir şeyi cümle içinde bırakılan boşluğa yazınız ve nedenini ifade ediniz.

Benim için yurt.....benziyor.

Çünkü.....

.....

.....

Benim için yurttan sunulan hizmetlerbenziyor.

Çünkü.....

.....

.....

Ek 2: Uygulama İzni

T.C.
GENÇLİK VE SPOR BAKANLIĞI
Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Genel Müdürlüğü

Sayı : 69876154-821.07- 31- 5043- 14525
Konu : Anket İzin Talebi
(Havva Kübra SAK)

19.11./2013

BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜNE
İSTANBUL

İlgi : Yeditepe Üniversitesi Rektörlüğünün 08.11.2013 tarih ve 91953931-6300/8144 sayılı yazısı

Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü öğrencilerinden Havva Kübra SAK'ın Kredi Yurtlar Kurumunda barınan yükseköğretim öğrencilerinin yurda ilişkin metaforik algılarının incelenmesi konulu tezi ile ilgili İstanbul ilinde Üsküdar, Kadıköy, Beykoz, Ataşehir ilçelerinde bulunan yurtlarımızda barınan öğrencilere uygulanmak üzere anket yapılması hususundaki izin talebi tez sonuçları kurumumuzla paylaşılmak üzere uygun görülmüştür.

Tez sonuçlarının mkorkmaz@kyk.gov.tr e-posta adresine iletilmesi hususunda; Gereğini ve bilgilerinizi arz ve rica ederim.

Murat KORKMAZ
Yurt İdare ve İşletme
Dairesi Başkanı

DAĞITIM:

Bilgi:
İstanbul Bölge Müdürlüğü
Yeditepe Üniversitesi

Söğütözü Mah. 2176 Sok. No:25 Çankaya/ANKARA

Telefon : (0 312) 551 60 00 (30 Hat)

e-posta : siteyonetim@kyk.gov.tr

Faks : (0 312) 551 65 60

Elektronik Ağ : www.kyk.gov.tr

Ayrıntılı Bilgi İçin İrtibat: